

Motion till riksdagen 2024/25:3413

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2024/25:100 2025 års ekonomiska vårproposition

1 Sammanfattning

Världsekonomin präglas av en extrem osäkerhet. Det tillsammans med att inflationen kommit tillbaka har gjort att de svenska hushållens syn på ekonomin vänt nedåt. Reallönesänkningarna plus regeringens passiva och ineffektiva finanspolitik har resulterat i en svag utveckling för hushållens konsumtion och investeringarna i näringslivet. Den dåliga utvecklingen av investeringarna syns inte minst inom bygg- och bostadsmarknaden, och den dämpade ekonomiska utvecklingen syns tydligt på arbetsmarknaden.

Den höga arbetslösheten är ett politiskt misslyckande. Sedan regeringen tillträdde har den dessutom ökat trendmässigt. Den svenska arbetslösheten är numera näst högst inom hela EU; bara Spanien har en högre arbetslöshet.

Inflationsuppgången under 2022 och 2023 var framför allt utbuds- och vinstdriven. Företagen utnyttjade inflationsimpulserna efter pandemin och Rysslands anfallskrig mot Ukraina till breda prishöjningar på varor och tjänster. Detta har resulterat i kraftigt stigande vinstandelar i näringslivet. Det ligger nära till hands att tro att den höga vinstandelen har sin grund i bristande konkurrens inom en rad olika branscher i det svenska näringslivet. Exempelvis dagligvaruhandeln kännetecknas av en mycket hög grad av marknadskoncentration. Det är framför allt stigande priser på livsmedel som bidragit till den ökade inflationstakten de senaste månaderna. Den europeiska elmarknaden är också synnerligen dysfunktionell, med en marginalprissättning som driver upp elkostnaderna för svenska hushåll. Den svenska bankmarknaden domineras av de fyra storbankerna (inkluderat Nordea). Bristen på konkurrens visar sig bl.a. i att bankernas inlåningsmarginaler exploderat.

Regeringen har sedan den tillträdde hösten 2022 drivit linjen att det bästa den kan göra för att bekämpa inflationen och underlätta för hushållen i kostnadskrisen är – ingenting. Ändå övergick man från att göra ingenting till att kraftigt sänka skatter för de allra rikaste. Regeringens tillväxtfientliga skattepolitik varken hjälper de hushåll som drabbats av kostnadskrisen eller sätter fart på hjulen i svensk ekonomi.

Vänsterpartiet föreslår i denna vårmotion en satsning på beredskapsjobb i lågkonjunkturen. Projekten ska bidra till att stärka samhällets robusthet och resiliens. Det kan t.ex. handla om att bygga ut och förstärka infrastruktur, rusta va-system, renovera skyddsrum eller stärka energisystemet eller annan samhällskritisk verksamhet. Det handlar också om att möjliggöra för kommuner och regioner att bygga ut och bibehålla vårdinfrastruktur. För att projekten ska omfattas krävs att verksamheten ska ägas och drivas i offentlig regi.

För att skydda hushållen i krisen föreslår vidare Vänsterpartiet två extra barnbidrag och två extra bostadsbidrag i sommar.

I denna motion lyfter Vänsterpartiet även en rad förslag för att reglera den illa fungerande mat-, bank- och elmarknaden. Tillsammans måste vi stoppa rånet av hushållen.

Med anledning av regeringens planerade lånefinansierade utbyggnad av försvaret kräver Vänsterpartiet att löpande utgifter till försvarsuppbyggnad ska finansieras. Skattesänkningar får aldrig lånefinansieras. Vi föreslår i stället en försvarsskatt på kapital och de högsta inkomsterna för att finansiera de ökande löpande kostnaderna inom försvaret. En eventuell lånefinansiering bör i stället omfatta viktiga investeringar i totalförsvaret, såsom järnväg och elnät, och måste förhandlas mellan partierna för en långsiktigt stabil säkerhetspolitik.

Vänsterpartiet menar även att regeringen bör dra tillbaka det ansvarslösa förslaget om kärnkraftsfinansiering och i stället gå vidare med en ny energiöverenskommelse som innehåller samtliga kraftslag.

2 Innehållsförteckning

1 Sammanfattning.....	1
2 Innehållsförteckning	3
3 Förslag till riksdagsbeslut.....	4
4 Det ekonomiska läget	4
4.1 Lågkonjunktur och osäkerhet	4
4.2 Regeringen har misslyckats med jobben	6
4.3 Inflationens återkomst?.....	8
5 Försvaret och kärnkraften – två beslut med långtgående finanspolitiska effekter	10
5.1 Försvarsfinansieringen.....	10
5.2 Kärnkraftsutbyggnaden.....	12
5.3 En ansvarslös finanspolitik	14
6 Stoppa rånet av hushållen!.....	15
6.1 Ta kontroll över de skenande matpriserna.....	16
6.2 Använd SBAB för att pressa storbankerna	18
6.3 Inför Sverigepriser på el	19
6.4 Ta tillbaka kontrollen över elnäten	20
7 Rusta hushållen i krisen.....	20
7.1 Regeringen förvärrar för hushållen.....	22
7.2 Vänsterpartiets stöd till de mest utsatta hushållen	23
8 Ett robust samhälle för ett starkt totalförsvar	24
9 Bygg Sverige starkt	26
9.1 Behov av omfattande investeringar i kommunal och regional infrastruktur	26
9.2 Välfärden är samhällets bottenplatta	27
9.3 Kunskapslyft ur krisen.....	29
10 Förslag på budgetåtgärder för 2025.....	30

3 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionen.

4 Det ekonomiska läget

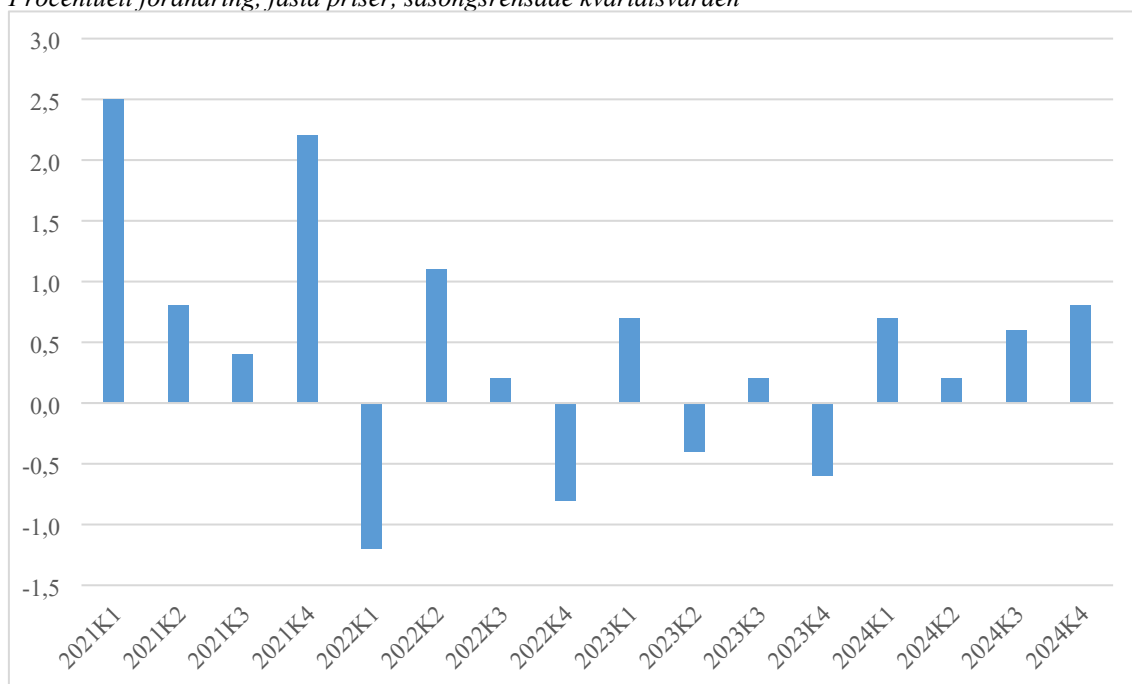
4.1 Lågkonjunktur och osäkerhet

Världsekonomin präglas för närvarande av en extrem osäkerhet. Den nya amerikanska administrationen började med att införa tullar mot Kina, Mexiko och Kanada samt på aluminium och stål från hela omvärlden. Den 2 april gick så Trumpadministrationen vidare med generella tullar mot en lång rad länder. Import från EU beläggs med 20-procentiga tullar och Kina med 34 procent. Därefter har tullarna mot Kina höjts ytterligare, medan tullarna mot EU sänkts till 10 procent under en 90-dagarsperiod då förhandlingar förväntas äga rum. Sammantaget har den amerikanska administrationens olika utspel på handelsområdet påtagligt försämrat förtroendet bland hushåll och företag i hela världen.

Sveriges ekonomi har utvecklats svagt under de senaste åren. (Sveriges BNP-tillväxt har klart understigit tillväxten i såväl USA som Europa [EU-snittet].) De senaste två kvartalen har dock BNP växt i hygglig takt, men tillväxten väntas sjunka under det första halvåret 2025 när både investeringarna och hushållens konsumtion ökar långsammare.

Figur 1 Sveriges BNP, 2021K1–2024K4

Procentuell förändring, fasta priser, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: SCB.

Hushållens syn på både Sveriges ekonomi och den egna ekonomin håller tillbaka hushållens konsumtion. I figuren nedan visas hushållens syn på dels Sveriges ekonomi,

dels den egna ekonomin. Som framgår av figuren sjönk hushållens syn på ekonomin dramatiskt under 2022 under inflationskrisen. Därefter förbättrades stämningssläget under större delen av 2024 i takt med minskad inflation och sänkta räntor. När nu osäkerheten i omvärlden har ökat och inflationen kommit tillbaka har hushållens syn på ekonomin vänt nedåt igen.

Figur 2 Hushållens konfidensindikatorer

Index medelvärde = 100

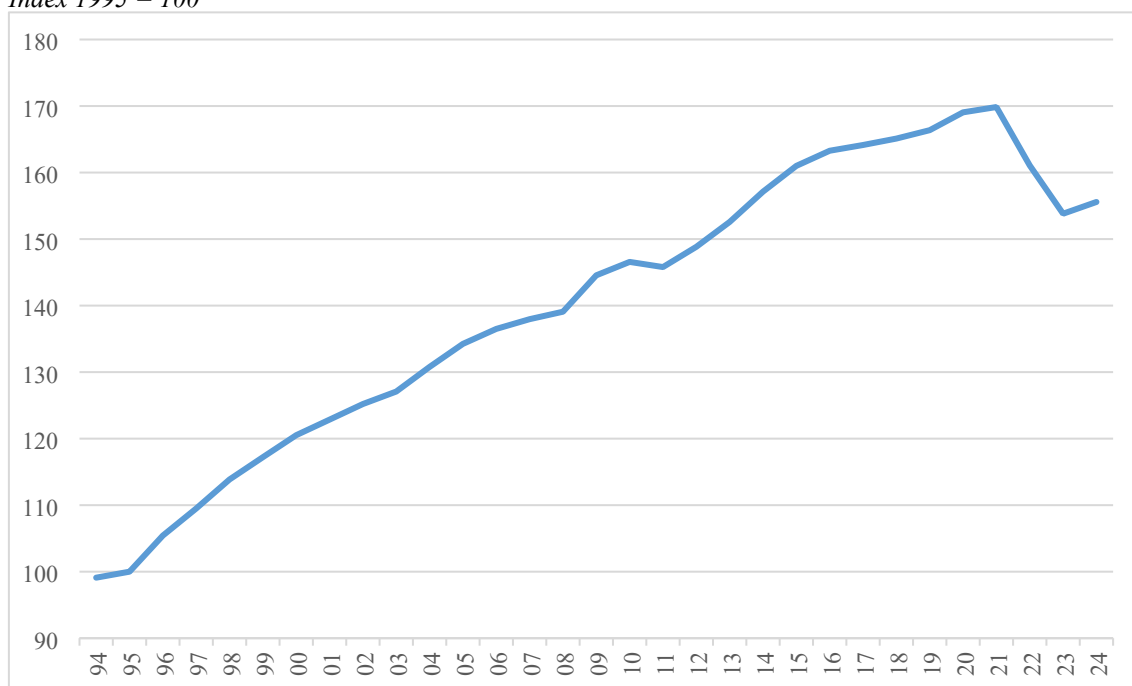

Källa: Konjunkturinstitutet.

Att hushållen är känsliga för ökad inflation och stigande räntor är begripligt. Reallöne-sänkningarna 2022 och 2023 raderade ut nio års reallöneökningar (se figur 3 nedan).

Figur 3 Reallöner, 1994–2024

Index 1995 = 100

Källa: Medlingsinstitutet.

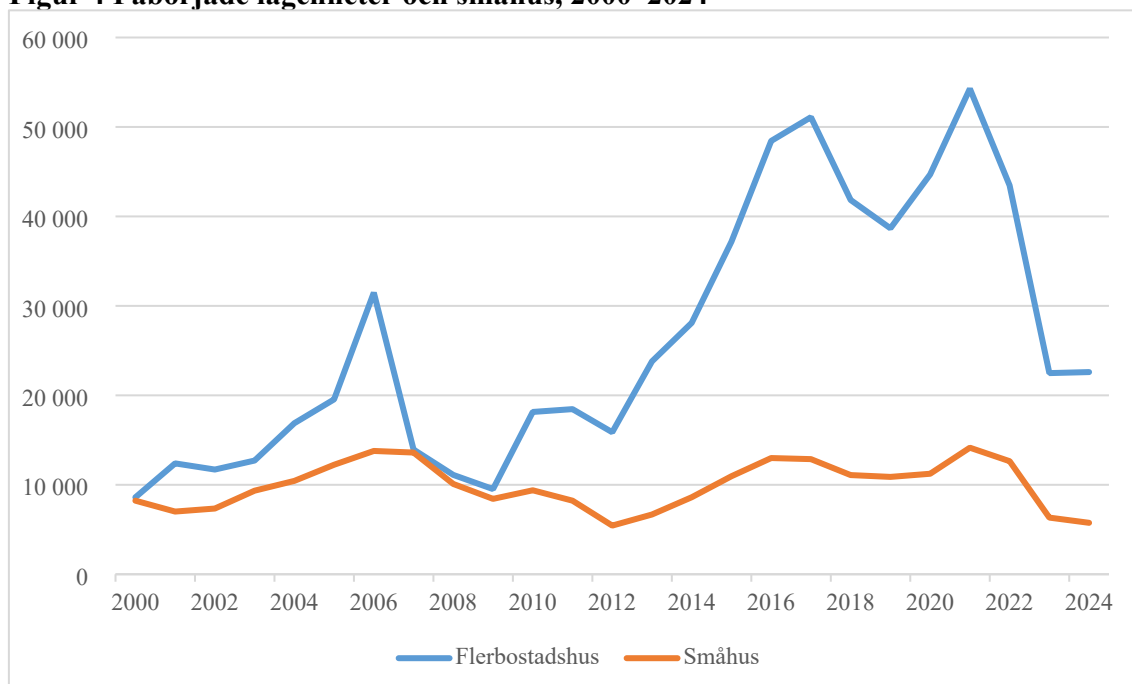
Sveriges kommuner och regioner har haft ett antal tuffa år. Stigande kostnader för varor, tjänster och inte minst avtalspensioner har satt hård press på framför allt regionernas ekonomi. När sedan regeringen valt att inte skjuta till de medel som behövs för att täcka kostnadsökningarna har många regioner tvingats till nedskärningar inom sjukvården. För 2025 och 2026 stärks dock kommunsektorns ekonomi påtagligt. Kommunernas kostnader för tjänstepensionerna minskar med 25 miljarder kronor 2025 och med ytterligare 7 miljarder kronor 2026. Skatteunderlaget väntas också utvecklas hyggligt under 2025 och 2026. Detta leder till en kraftig förbättring av kommunernas resultat.

De förbättrade resultaten beror också till stor del på genomförda besparingar och skattehöjningar. Kommunerna, och i synnerhet regionerna, har flera år av besparingar och nedskärningar bakom sig, varpå det nu är viktigt att de ges resurser att bygga upp sina verksamheter igen.

4.2 Regeringen har misslyckats med jobben

Reallönesänkningarna, plus regeringens passiva och ineffektiva finanspolitik, har resulterat i en svag utveckling för framför allt hushållens konsumtion och investeringarna i näringslivet. Den dåliga utvecklingen av investeringarna syns inte minst inom bygg- och bostadsmarknaden, där antalet påbörjade flerbostadshus och småhus sammantaget minskade med närmare 60 procent mellan 2021 och 2024 (jfr figur 4 nedan).

Figur 4 Påbörjade lägenheter och småhus, 2000–2024

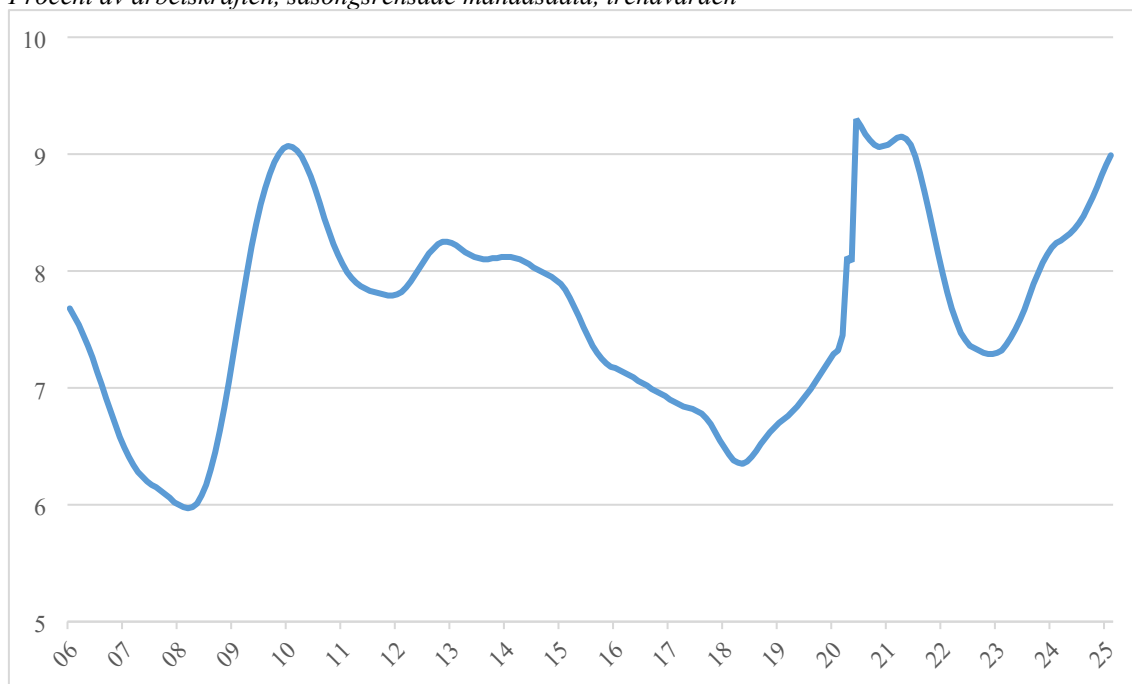

Källa: SCB.

Den dämpade ekonomiska utvecklingen syns tydligt på arbetsmarknaden. Arbetslösheten har ökat med ca 1,7 procentenheter sedan början av 2023 och är nu uppe på nivåer som under finanskrisen 2008–2009 och pandemiåren 2020–2021, vilket motsvarar 113 000 fler arbetslösa.

Figur 5 Arbetslöshet, 15–74 år, 2006–2025 (feb.)

Procent av arbetskraften, säsongrensade månadsdata, trendvärden

Källa: SCB (AKU).

Arbetslösheten har ökat brett i alla grupper, både bland traditionellt starka grupper och bland dem med en svagare förankring på arbetsmarknaden. Bland yrkesgrupper har

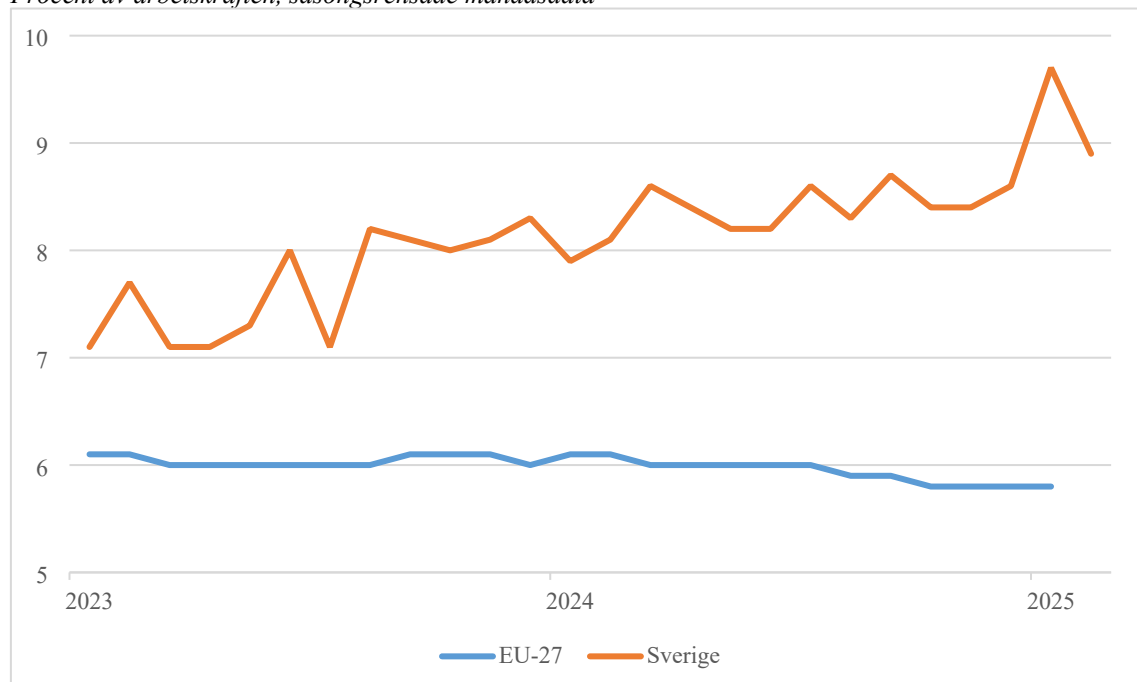
arbetslösheten ökat mest bland ”bygg och anläggning”, men även yrkesgrupperna ”data/it”, ”administration, ekonomi och juridik”, ”försäljning, inköp, marknadsföring” samt ”transport” har fått se en betydande ökning av arbetslösheten.

Ungdomsarbetslösheten (16–24 år) ligger nu på ca 24 procent.

Den svenska arbetslösheten är numera näst högst inom hela EU; bara Spanien har en högre arbetslöshet. Den höga arbetslösheten är ett politiskt misslyckande. Sedan regeringen tillträdde har arbetslösheten kontinuerligt trendat uppåt samtidigt som arbetslösheten inom EU sjunkit något (se figur 6 nedan).

Figur 6 Arbetslöshet, Sverige och EU-27, 15–74 år

Procent av arbetskraften, säsongrensade månadsdata

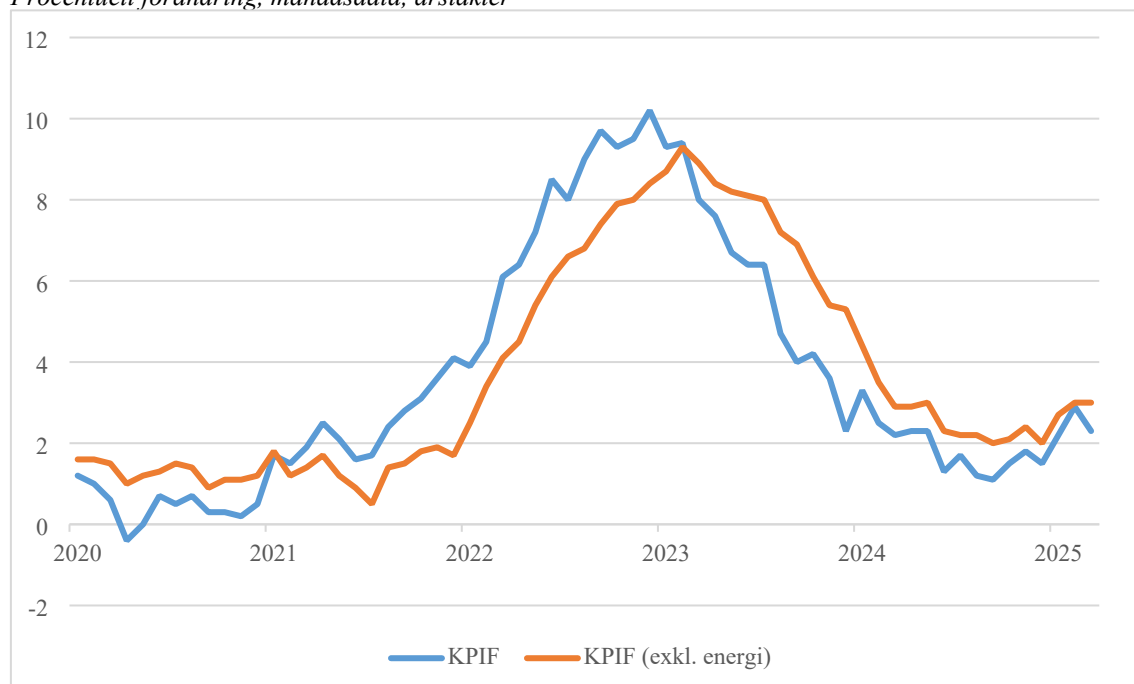
Källa: Eurostat.

4.3 Inflationens återkomst?

Under de senaste månaderna har inflationen återigen ökat. Det är framför allt stigande priser på livsmedel som bidragit till den ökade inflationstakten. I mars var priserna på livsmedel 5,4 procent högre än i mars föregående år. Däremot visar elpriserna och priserna på drivmedel en nedåtgående trend.

Figur 7 Inflationen i Sverige, KPIF och KPIF exkl. energi

Procentuell förändring, månadsdata, årstakter

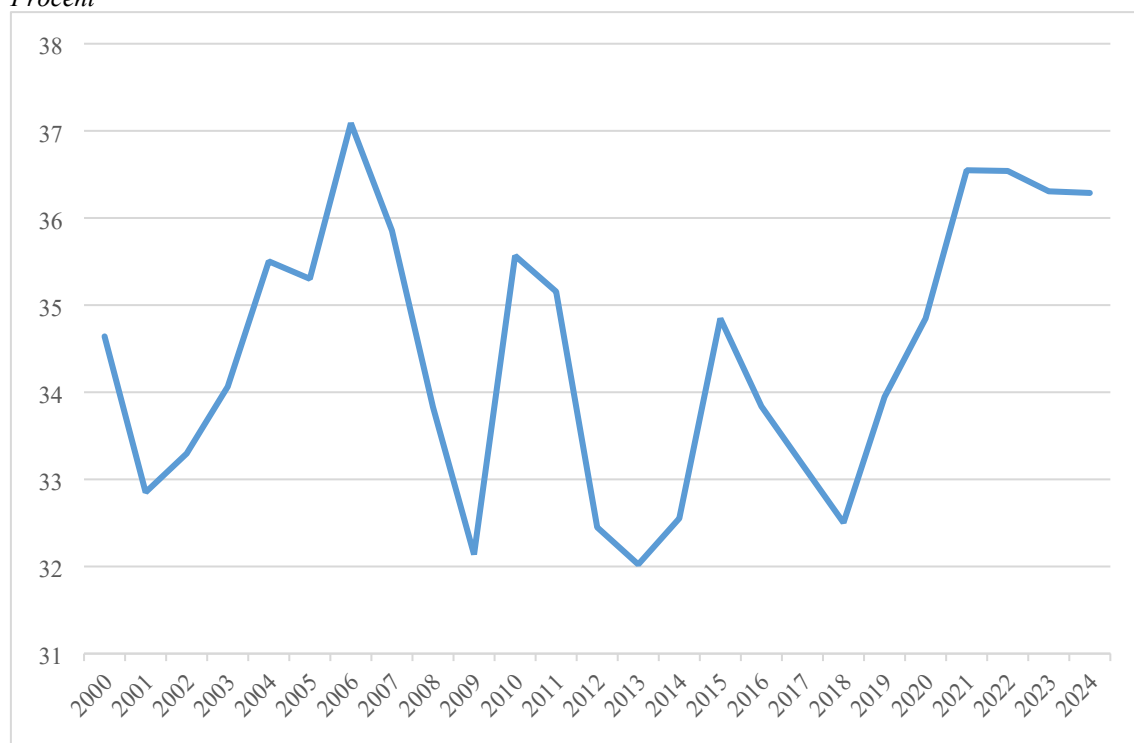

Källa: SCB.

Inflationsuppgången under 2022 och 2023 var framför allt utbuds- och vinstdriven. Företagen utnyttjade inflationsimpulserna efter pandemin och Rysslands anfallskrig mot Ukraina till breda prishöjningar på varor och tjänster. Detta har resulterat i kraftigt stigande vinstandelar i näringslivet, se figur 8.

Figur 8 Vinstandel i näringslivet, 2000–2024

Procent

Källa: Konjunkturinstitutet.

Det ligger nära till hands att tro att den höga vinstandelen har sin grund i bristande konkurrens inom en rad olika branscher i det svenska näringslivet. De svenska livsmedelspriserna har t.ex. stigit mer än livsmedelspriserna i våra grannländer. En viktig förklaring till detta torde vara att dagligvaruhandeln kännetecknas av en mycket hög grad av marknadskoncentration, där de tre stora aktörerna Ica, Axfood och Coop har en sammanlagd marknadsandel på 86 procent, vilket gör att de har lätt att pressa upp priserna. Den europeiska elmarknaden är också synnerligen dysfunktionell, med en marginalprissättning som driver upp elkostnaderna för svenska hushåll. Den svenska bankmarknaden domineras av de fyra storbankerna (inkluderat Nordea). Bristen på konkurrens visar sig bl.a. i att bankernas inlåningsmarginaler exploderat.

5 Försvaret och kärnkraften – två beslut med långtgående finanspolitiska effekter

5.1 Försvarsfinansieringen

De militära försvarsutgifterna kommer att öka betydligt framöver. För Vänsterpartiet är det självklart att det inte får ske på bekostnad av vår gemensamma välfärd eller nödvändiga investeringar i infrastruktur, elförsörjning eller andra samhällsnödvändiga verksamheter.

Det budgetpolitiska utrymmet bestäms av det finanspolitiska ramverket. I höstas kom den kommitté som utrett nivån på den offentliga sektorns saldomål med sitt betänkande *Från överskottsmål till balansmål* (SOU 2024:76). I betänkandet föreslår kommittén att överskottsmålet ersätts med ett balansmål. Vänsterpartiet drev i kommittén att överskottsmålet borde ersättas med ett investeringsmål på –1 procent av BNP över en konjunkturcykel. Vårt argument för detta var just de stora investeringsbehov Sverige står inför, inte minst för att genomföra den gröna omställningen. Och att vi behöver möta behoven utan att välfärden får betala priset.

Till detta kommer att vi snabbt behöver stärka vår försvarsförmåga. Det innebär stora satsningar på militärt försvar och en organisation med goda villkor och löner för personalen men också ett bredare fokus på samhällets funktionalitet. Det handlar om att rusta infrastruktur, hälso- och sjukvård, energiförsörjning och andra delar av civilsamhället.

För att Sverige snabbt ska kunna stärka sin försvarsförmåga behöver Sverige kunna låna till investeringar i totalförsvaret. Det gör att den finanspolitiska uppgörelsen om ett balansmål är fullständigt överspelad. EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen har föreslagit att stabilitets- och tillväxtpaktens budgetregler luckras upp för att möjliggöra en snabb försvarsutbyggnad. Det handlar bl.a. om att tillåta större nationella budgetunderskott för försvarssatsningar. von der Leyen noterar att om EU-länderna skulle öka sina försvarsutgifter med 1,5 procent av BNP skulle detta skapa ett finanspolitiskt utrymme på nära 650 miljarder euro under en fyraårsperiod.¹ Vänsterpartiet menar att även det svenska regelverket bör anpassas till det nya omvärldsläget. Därför är vårt förslag att slopa regeringens investeringsbroms i det finanspolitiska ramverket.

¹ Europaportalen, den 4 mars 2025, Massiv försvarsplan inför EU-toppmöte: ”Vi befinner oss i en upprustningsera”.

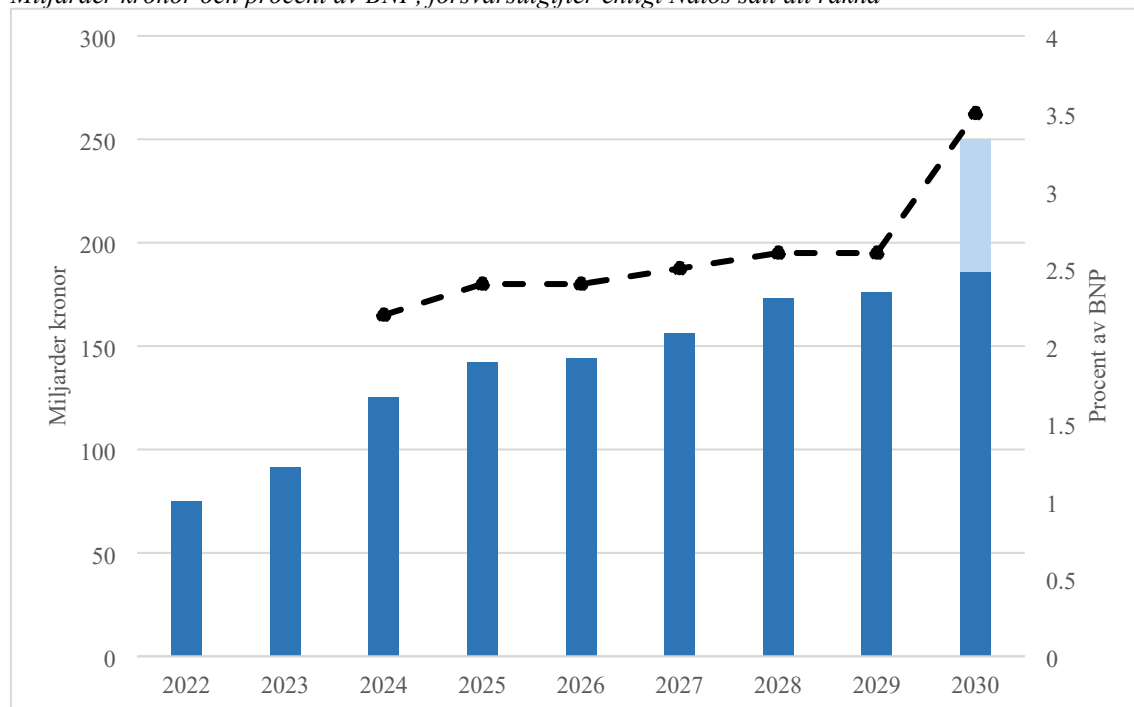
På en pressträff den 26 mars meddelade regeringen och Sverigedemokraterna att ytterligare höjningar av försvarsanslagen kan komma att lånefinansieras. De hänvisade till det kommande Natotoppmötet i sommar där medlemsländerna väntas enas om nya mål för försvarsutgifterna. Bedömningen är att det nya målet kan komma att ligga mellan 3 och 4 procent av BNP. Om Sveriges försvarsutgifter som andel av BNP skulle uppgå till 3,5 procent 2030 skulle det kunna handla om en lånefinansierad försvars-satsning på sammanlagt uppemot 300 miljarder kronor till 2034. Finansieringsmodellen innebär att den största delen av finansieringen initialt sker via lån fr.o.m. i år för att sedan successivt övergå till balans från 2035.²

Regeringens plötsliga omsvängning är anmärkningsvärd. Först håller man fast vid balansmålet när det finanspolitiska ramverket förhandlas, och sedan kastar man plötsligt överenskommelsen överbord. Förankringen med de andra partierna har varit nästintill obefintlig. Respekten för det finanspolitiska ramverket urholkas. Så agerar inte en ansvarsfull regering.

Att försvarsutgifterna kommer att öka framöver kommer knappast som en överraskning. Flera försvarsberedningar har konstaterat det förändrade och försämrade säkerhetspolitiska läget. Behovet av ett starkt totalförsvar har varit känt sen länge. Vänsterpartiet varnade visserligen för att processen inför ett svenskt medlemskap i Nato 2022 var undermålig och alltför hastigt genomförd, men att medlemskapet medför ökade kostnader borde inte vara överraskande för regeringen. Regeringens strategi har i stället varit att sänka skatterna med mer än 30 miljarder kronor per år, motsvarande den summa man nu vill låna för att finansiera de ökande försvarskostnaderna.

Figur 9 Försvarsutgifter 2022–2030

Miljarder kronor och procent av BNP, försvarsutgifter enligt Natos sätt att räkna

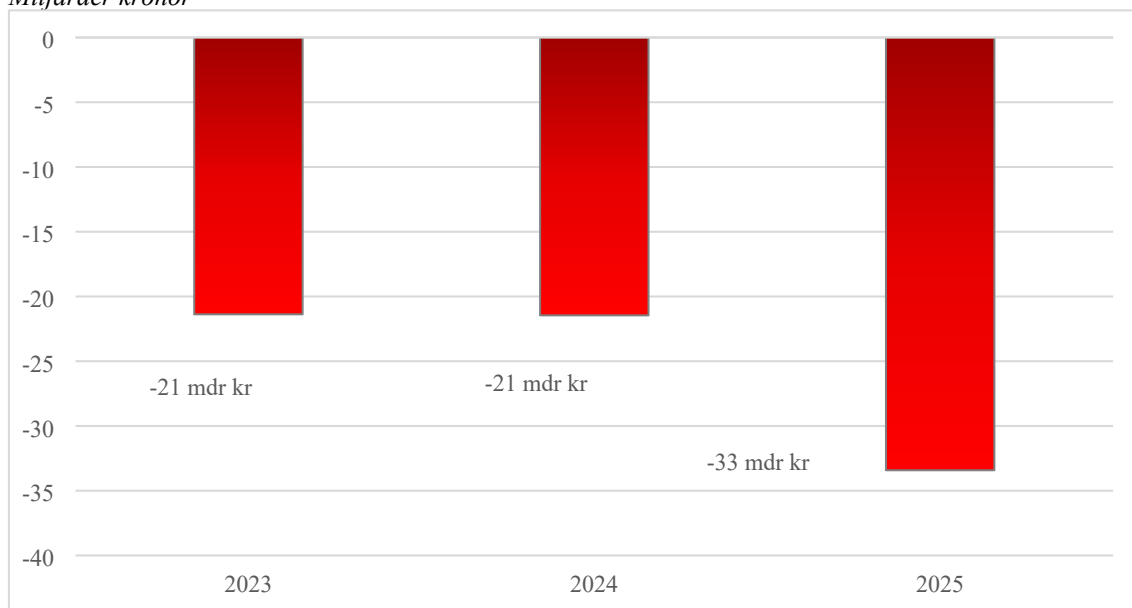

Källa: Regeringskansliet.

² Regeringen, pressmeddelande den 26 mars 2025, Satsningar på starkt militärt försvar, åtgärder mot hybridhot och ökat stöd till Ukraina.

Figur 10 Stora skattesänkningar av regeringen Kristersson, 2023–2025

Miljarder kronor

Källa: Regeringskansliets budgetpropositioner.

Vänsterpartiet vill lånefinansiera viktiga och långsiktiga investeringar i totalförsvaret. Regeringen vill låna till löpande kostnader. Det är en avgörande skillnad. För att klara de löpande kostnader som ett nytt säkerhetspolitiskt läge innebär krävs ökade intäkter. Dessvärre har regeringen med kraft stängt dörren för att införa några nya skatter för att finansiera försvaret. I stället skjuter regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna kostnaderna på framtiden. Det riskerar att leda till stora nedskärningar i välfärden inom tio år, då finansieringen ska övergå till balans. Vänsterpartiet har föreslagit en försvarsskatt på kapital och de högsta inkomsterna. De som har mest behöver helt enkelt bidra mer.

Vänsterpartiets krav:

- Lånefinansiera till viktiga investeringar i totalförsvaret, inklusive infrastruktur såsom järnväg och elnät.
- Lånefinansieringen måste förhandlas mellan partierna för en långsiktigt stabil säkerhetspolitik.
- Löpande utgifter ska finansieras.
- Skattesänkningar får aldrig lånefinansieras.
- Inför en försvarsskatt på kapital och de högsta inkomsterna för att finansiera de ökande löpande kostnaderna inom försvaret.

5.2 Kärnkraftsutbyggnaden

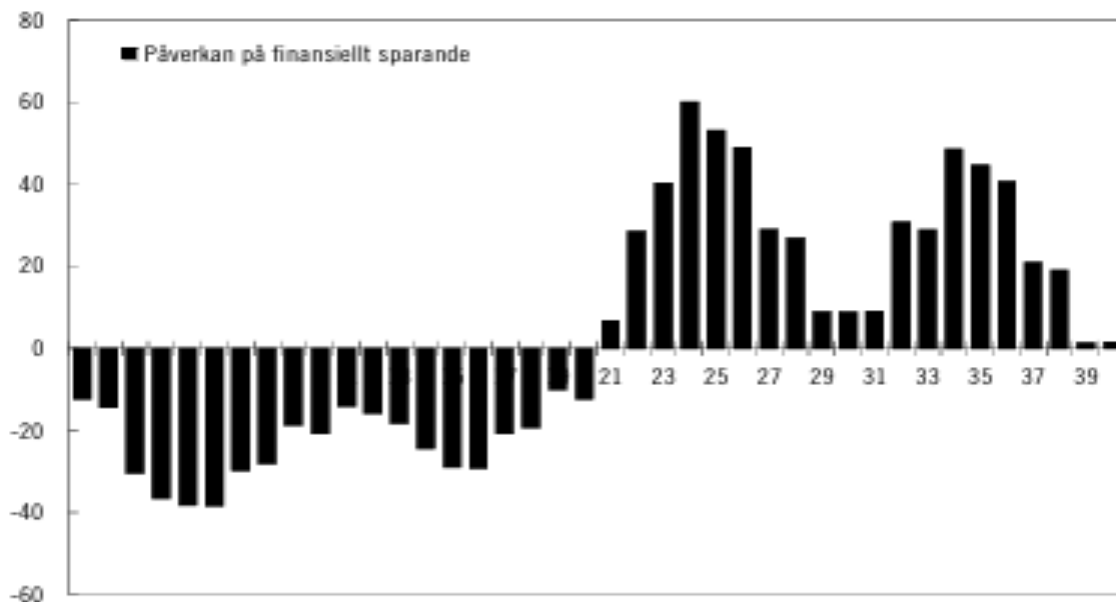
Nyligen lade regeringen proposition 2024/25:150 *Finansiering och riskdelning vid investeringar i ny kärnkraft* på riksdagens bord. Beslut om propositionen kommer att fattas under maj månad. Finansierings- och riskdelningsmodellen innehåller tre komponenter; två av dem är statlig lånefinansiering samt en modell för risk- och vinstdelning. I propositionen ger regeringen inget klart besked om de offentligfinansiella effekterna av den föreslagna kärnkraftsutbyggnaden. Däremot redovisar regeringen beräkningar utifrån olika scenarier. I beräkningarna antas stöd ges till investeringar i

5 000 MW till en total investeringskostnad om 413 miljarder kronor. Vidare antas att de statliga lånen finansierar 75 procent av investeringskostnaderna. Det motsvarar 315 miljarder kronor för investeringar i fyra reaktorer.

Det som avgör hur kärnkraftsutbyggnaden påverkar de offentliga finanserna är om programmet klassificeras som en offentlig eller privat investering i nationalräkenskaperna, som i sin tur baseras på ett regelverk från EU:s statistikmyndighet Eurostat. I propositionen anger regeringen att de efter samtal med bl.a. Eurostat gör bedömningen att det mest sannolika är att utbetalningarna av lånen ska klassificeras som offentliga utgifter och att återbetalningarna av lånen ska klassificeras som offentliga inkomster, något som Vänsterpartiet konstaterade redan i samband med att utredningen som ligger till grund för förslaget presenterades.³ Lånen redovisas i detta fall inte som lån i nationalräkenskaperna, utan som exempelvis ”återbetalningsbara investeringsbidrag eller liknande”. Innebörden av detta är att kärnkraftsutbyggnaden påverkar den offentliga sektorns finansiella sparande fullt ut men att den offentliga sektorns finansiella bruttoskuld (Maastrichtskulden) inte beräknas påverkas alls. Om ingen fördyring sker beräknas projektet försvaga de offentliga finanserna med 10–20 miljarder kronor per år under drygt tio år. Erfarenhetsmässigt vet vi dock att projekt av den här typen brukar bli avsevärt dyrare än planerat. Regeringen har därför räknat på vad en fördyring med 100 procent skulle innebära för de offentliga finanserna. I figur 11 nedan visas projektets påverkan på den offentliga sektorns finansiella sparande vid en fördyring med 100 procent.

Figur 11 Påverkan på den offentliga sektorns finansiella sparande vid fördyring

Miljarder kronor, fasta priser, 2025 års priser

Källa: Regeringens proposition 2024/25:150.

Som framgår av figuren beräknas kärnkraftsutbyggnaden i detta scenario påverka det offentliga finansiella sparandet negativt under 20 år. Under flera år beräknas effekten till närmare 40 miljarder kronor per år. I propositionen konstaterar regeringen samtidigt ”att alla inkomster, utgifter och låneskulder som redovisas som offentliga i nationalräkenskaperna (NR) påverkar de finanspolitiska målvariablerna och ska hanteras i

³ <https://www.di.se/debatt/regeringen-bluffar-om-karnkraften/>.

enlighet med det finanspolitiska ramverket”. Det betyder att projektets effekter på de offentliga finanserna inte kommer att läggas utanför det finanspolitiska ramverket. Detta kommer att få betydande effekter för stabiliseringspolitiken. Under projektets första 20 år kommer finanspolitiken att bli för stram då kommande regeringar tvingas till betydande skattehöjningar eller besparingar för att budgetpolitiken ska vara i linje med balansmålet. Därefter, när lånen betalas tillbaka, riskerar finanspolitiken att blir för expansiv om balansmålet ska nås.

Sverige står inför en stor investeringspuckel, i fråga om alltifrån klimatinvesteringar till investeringar i infrastruktur, underhåll av vatten och avlopp, totalförsvaret m.m. För att finansiera dessa var Vänsterpartiets linje i Kommittén om översyn av nivån på målet för den offentliga sektorns finansiella sparande, som beskrivits ovan, att detta borde kunna lånefinansieras under en åttaårsperiod. Vi drev också att kommittén måste reda ut hur den planerade kärnkraftsutbyggnaden ska förhålla sig till det finanspolitiska ramverket i allmänhet och till målet för den offentliga sektorns finansiella sparande (saldomålet) i synnerhet. Tyvärr fick vi inte gehör för dessa ståndpunkter, utan majoriteten i kommittén landade i ett balansmål, och kärnkraftsfinansieringens förhållande till saldomålet reddes aldrig riktigt ut.

Så som förslaget till kärnkraftsutbyggnad är konstruerat riskerar det att leda till minskade investeringar i andra energislag som behövs för klimatomställningen, bl.a. i investeringar i elproduktion som kan tas i drift tidigare än nya kärnkraftverk. Regeringen har inte gjort någon bred analys av hur samtliga kraftslag, genom lagringsmöjligheter, kan bidra till ett framtida elsystem med stark baskraft. De offentligfinansiella beräkningarna är bristfälliga, och finansieringen av utbyggnaden kommer att tränga undan andra investeringar och leda till betydande besparingar och/eller skattehöjningar. De svenska hushållen riskerar dessutom att drabbas av en skattechock när kärnkraftsbolagen ska få sin garanterade ersättning. Vänsterpartiet har låtit riksdagens utredningstjänst (RUT) räkna på olika tänkta utfall avseende marknads- och garantipriser m.m. I ett scenario leder kärnkraftsutbyggnaden till att en normal villaägare får en skattehöjning med ca 5 000 kronor per år.⁴ Sammantaget innebär regeringens kärnkraftsförslag att hushållen och staten bär risker och kostnader, medan kraftbolagen garanteras vinster.

Vänsterpartiets krav:

- Regeringen bör dra tillbaka det ansvarslösa förslaget om kärnkraftsfinansiering.
- Regeringen bör gå vidare med en ny energiöverenskommelse som innehåller samtliga kraftslag.

5.3 En ansvarslös finanspolitik

Förtroendet för finanspolitiken beror ytterst på två komponenter. För det första måste de offentliga finanserna vara långsiktigt hållbara. Den andra komponenten är respekt för det regelverk som man själv har beslutat ska styra budget- och finanspolitiken, det finanspolitiska ramverket. Saldomålet är en central del i ramverket och ska inkludera alla offentliga utgifter och inkomster. I uppföljningen av saldomålet exkluderas ibland s.k. engångseffekter när det är tydligt att en extraordinär händelse endast påverkar saldot ett enskilt år. Stödet till Ukraina är en sådan extraordinär händelse som motiverar att

⁴ RUT, dnr 2025:147.

utgifterna inte inkluderas i avstämningen mot saldomålet. Sådana undantag behöver dock förankras i riksdagen.

Vad som däremot är fullständigt oansvarigt är att inte ge besked om den långsiktiga finansieringen av försvaret. Än mer oansvarigt är att utesluta skattehöjningar som en del av finansieringen.

Vad gäller kärnkraftsutbyggnaden har regeringen varit tydlig med att den inte ska undantas från det finanspolitiska ramverket. Även här skjuter man dock upp frågan om hur den ska finansieras. Som framgår av tabellen nedan innebär detta att Sverige riskerar att stå med en finansieringsskuld på närmare 100 miljarder kronor en bit in i nästa ramverksperiod (2027–2035).

Tabell 1 Regeringens finansieringsskuld, försvarsuppbyggnad och kärnkraft

Effekter på medellång sikt, mkr, 2025 års priser

	Effekt på budgetsaldot	Ökad upplåning
Försvaret	60	300
Kärnkraften	10–40	300–600
Totalt	70–100	600–1 000

Sammantaget innebär regeringens hantering av försvars- och kärnkraftsutbyggnaden att förtroendet för det finanspolitiska ramverket riskerar att skadas.

6 Stoppa rånet av hushållen!

Regeringen har sedan den tillträdde hösten 2022 drivit linjen att det bästa de kan göra för att bekämpa inflationen och underlätta för hushållen i kostnadskrisen är – ingenting. Ändå övergick man från att göra ingenting till att kraftigt sänka skatter för de allra rikaste. Det finns dock mycket lite som talar för att detta har varit rätt strategi. Ett mer kraftfullt agerande från regeringens sida för att skapa fungerande marknader och förhindra uttaget av övervinster hade gett hushållen helt andra ekonomiska förutsättningar – och därmed sannolikt en annan konjunkturutveckling.

Det handlar om oligopolmarknader såsom livsmedelsjättarnas skamlösa prishöjningar och stora vinstuttag och bankernas enorma pengaregn över sina ägare. Det handlar om att svenska elproducenter tjänar på att svenska hushåll ska betala samma pris för all el som för den sist inköpta enheten, om monopolmarknader som elnätet och att den här regeringen vill tvinga hushållen att betala priset för en mycket kostsam och olönsam kärnkraftsutbyggnad.

Det hade också varit möjligt att skydda välfärden i krisen och att ge hushållen större marginaler utan att bidra till att spä på inflationen. Sverige är ett av de länder som har lagt minst resurser på att skydda hushåll och företag i kostnadskrisen.⁵

⁵ Breugel (2023). National fiscal policy responses to the energy crisis.

<https://www.bruegel.org/dataset/national-policies-shield-consumers-rising-energy-prices>.

6.1 Ta kontroll över de skenande matpriserna

Den svenska livsmedelsmarknaden sticker ut på två sätt i en internationell jämförelse. För det första domineras den helt av ett litet antal extremt stora aktörer, för det andra präglas den av internationellt sett höga priser. Den svenska marknaden för dagligvaruhandel är koncentrerad till fyra aktörer som har ett större butiksnät och en egen inköpsverksamhet: Ica, Axfood, Coop och Lidl. Ica ensamt har en marknadsandel på ca 50 procent och gjorde en vinst på totalt 26 miljarder kronor förra året (2024). Konkurrensverket konstaterar att ”det är en koncentrerad marknad med få aktörer, en s.k. oligopolmarknad”.⁶ I så mycket som var tredje kommun finns endast en eller två etablerade dagligvaruaktörer. Det saknas vidare lågprisbutiker i 102 av Sveriges 290 kommuner, vilket innebär att cirka en miljon invånare inte har tillgång till en lågprisbutik i sin kommun.⁷

Till skillnad från en ”riktig” marknad där enskilda företag har svårt att påverka priset, innebär en oligopolmarknad att det är lätt att följa varandras agerande. Det innebär att priset på mat snarare handlar om hur dessa företag beter sig mot varandra för att maximera vinsten. Dessutom karakteriseras matmarknaden av att grossistledet (partihandeln) också har en betydande koncentration, där Ica, Coop och Axfood helt dominerar. Om vinsterna ska hamna i partihandeln eller butik är en närmast administrativ affär inom företaget.

Sett i ett internationellt perspektiv är Sverige, tillsammans med de andra nordiska länderna, bland de dyraste länderna när Eurostat jämför en liknande matkorg mellan länder i Europa och ligger högt över genomsnittet för EU-27.⁸

Livsmedelspriserna har ökat med 29 procent i Sverige sedan januari 2022. Enligt Eurostat är detta i nivå med den genomsnittliga prisutvecklingen i EU. Dock skiljer sig prisökningstakten betydligt mellan olika länder, och i de övriga nordiska länderna har priserna ökat avsevärt långsammare.

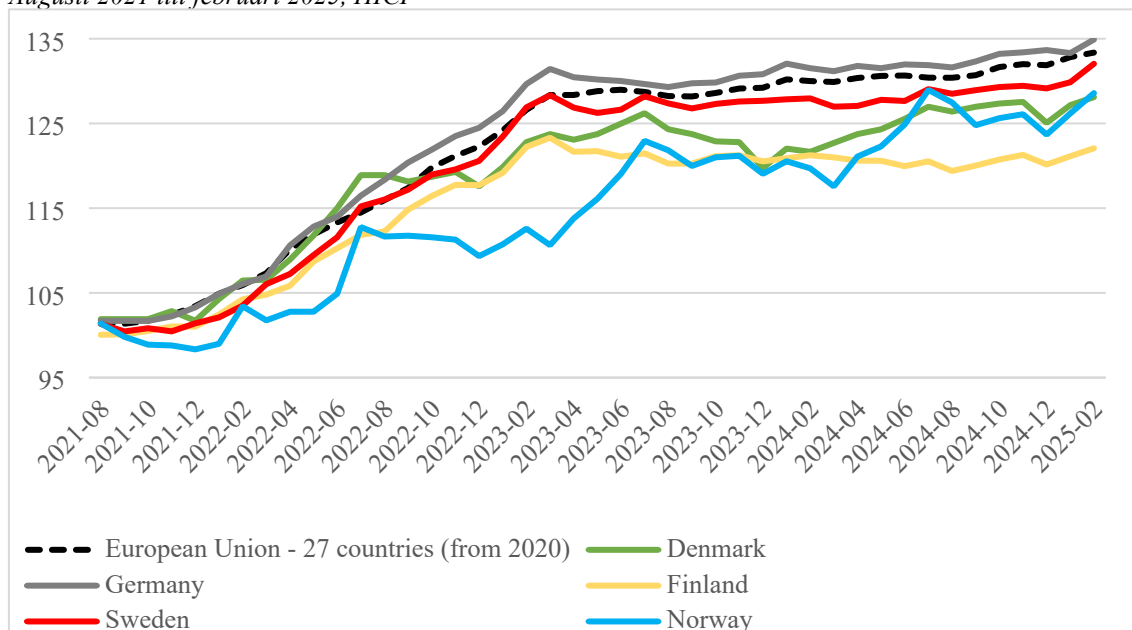
⁶ Konkurrensverket (2022). Så arbetar Konkurrensverket för att vårda konkurrensen på livsmedelsmarknaden, artikel 20 dec.

⁷ Konkurrensverket (2024). Konkurrensverkets genomlysning av livsmedelsbranschen 2023–2024.

⁸ Konkurrensverket (2024). Konkurrensverkets genomlysning av livsmedelsbranschen 2023–2024.

Figur 12 Prisutvecklingsindex, livsmedel och icke alkoholhaltiga drycker i Norden, Nederländerna, Tyskland och EU-27

Augusti 2021 till februari 2025, HICP ⁹

Källa: Eurostat.

Konkurrensverket har i en genomlysning av livsmedelsbranschen undersökt hur lönsamheten, mätt som bruttomarginaler, inom livsmedelsbranschen har utvecklats under de senaste åren.¹⁰ Slutsatsen är att vissa aktörer i livsmedelskedjan, exempelvis inom dagligvaruhandeln, har kunnat bibehålla samma procentuella bruttomarginaler som under tiden innan kostnaderna började öka kraftigt. Med det betydligt högre kostnadsläget har detta lett till att marginalerna i kronor har ökat. En ytterligare slutsats är att de ökade priserna inte tycks ha stimulerat ökad produktion eller marknadsinträde nämnvärt i något av leden i livsmedelskedjan som Konkurrensverket granskat. I rapporten konstateras även att det inte finns några tecken på att billigare alternativ har tagits fram och börjat säljas till konsumenterna, vilket hade kunnat ske om konkurrensen hade fungerat bra.

Även Konjunkturinstitutet har i ett regeringsuppdrag undersökt om företagen höjt priserna mer än vad som motiverades av kostnaderna. Slutsatsen var att parthandelns lönsamhetsomdöme har förbättrats påtagligt, vilket är en indikation på att parthandelns höjde sina priser mer än vad de högre kostnaderna motiverade mellan det andra kvartalet 2021 och det andra kvartalet 2022.¹¹

Vänsterpartiet menar att vi måste lagstifta mot överpriserna på mat.¹² För att snabbt få ner priserna ska handlarna vara skyldiga att redovisa inköpspriser och andra kostnader till Konkurrensverket. På så sätt kan myndigheten kontrollera om matbutikerna sätter oskäligt höga priser, och den som gör det ska få kännbara böter. Om någon handlare lämnar oriktiga uppgifter för att kunna sätta högre matpriser än vad som är motiverat ska det vara brottsligt, med fängelse i straffskalan. Vänsterpartiet anser även att det

⁹ HICP står för *Harmonised Index of Consumer Prices* och är ett index som bygger på att samma metod används för alla EU-länder för att göra prisutvecklingen jämförbar mellan länderna.

¹⁰ Konkurrensverket (2024). Konkurrensverkets genomlysning av livsmedelsbranschen 2023–2024.

¹¹ Konjunkturinstitutet (2022). Specialstudie – Prissättning hos svenska företag under 2022.

¹² <https://www.vansterpartiet.se/wp-content/uploads/2023/11/lagstiftning-mot-overpriser-v231125.pdf>.

behövs lagstiftning som bryter upp den skadliga kopplingen mellan matbutikerna och deras grossister samt att grossisternas otillbörliga handelsmetoder mot livsmedelsproducenterna ska kriminaliseras. Så kan Sverige få ned matpriserna och skapa en fungerande livsmedelsmarknad.

Vänsterpartiets förslag:

- Kräv att handlare i dagligvaruhandeln lämnar underlag för sin prissättning till Konkurrensverket.
- Se över lagstiftningen så att en struktur av ägande och avtal skapas som kan garantera en sund konkurrens mellan fria handlare och fristående grossister.
- Otillbörliga handelsmetoder ska kriminaliseras och skrivas in i brottsbalken, och rättsväsendets fulla kapacitet ska användas för att stoppa maktmissbruket hos livsmedelsföretagen.

6.2 Använd SBAB för att pressa storbankerna

I likhet med dagligvaruhandeln råder det bristande konkurrens också på bolåne marknaden. Sverige har en mycket hög koncentrationsgrad på bankmarknaden, där de fyra storbankerna SEB, Handelsbanken, Nordea och Swedbank kontrollerar runt 80 procent av marknaden. Den statliga banken SBAB kontrollerar ca 7 procent.

De svenska storbankerna har en hög lönsamhet som står sig väl även i en europeisk jämförelse.¹³ Lönsamheten drivs framför allt av räntenettot, som står för cirka två tredjedelar av de svenska storbankernas totala intäkter. I takt med att Riksbanken höjt styrräntan har bankerna passat på att höja utlåningsräntorna mer. Samtidigt har de kunnat dämpa sina finansieringskostnader på skuldsidan genom att inte höja inlåningsräntor till allmänheten i samma takt. Räntenettot har alltså kunnat öka genom att räntorna på bankernas tillgångar har ökat mer än de på deras skulder. En kraftfullt bidragande orsak till hushållens kostnadsökningar har därmed varit de kraftigt höjda räntekostnaderna för hushållens bolån.

Det statliga bolåneinstitutet SBAB har tidigare haft en tydlig roll att öka konkurrensen på denna oligopolmarknad. Staten hade då fastställt att SBAB skulle drivas affärsmässigt med ett för verksamheten rimligt avkastningskrav. År 2000 bestämdes avkastningskravet till att avkastningen på eget kapital över tid i genomsnitt skulle uppgå till den 5-åriga statsobligationsräntan plus 5 procentenheter. En fallande trend i bolånemarginalen mellan 2002–2011 kom också att spegla ett fallande vinstkrav på SBAB, då den femåriga statsobligationen föll. Detta är dock historia nu, och förändringen har inneburit höjda marginaler för bankerna.

Bankmarknaden är en oligopolmarknad. Det är därmed i högsta grad motiverat för staten att äga en aktör som driver affärsmässig verksamhet för att främja konkurrensen. SBAB bör därför återfå sitt tidigare uppdrag och avkastningskrav. Med ett antagande om att det skulle gå att pressa bolåneräntan med i genomsnitt 0,5 procentenheter skulle det innebära 20 000 kronor mer i hushållsbudgeten för ett hushåll med ett bolån på 4 miljoner kronor och minskade vinster för bankerna med ca 25 miljarder kronor per år. Åtgärden skulle vara enkel att genomföra och kräver bara ett regeringsbeslut.

Vi inser dock att det kan ta tid innan detta förslag får full effekt. Så länge det inte finns ett regelverk på plats som skapar en mer sund konkurrens på bankmarknaden

¹³ Riksbanken (2023). Finansiell stabilitet 2023:2.

anser Vänsterpartiet att bankernas övertvinster ska beskattas. I likhet med vad som införts i flera europeiska länder föreslår Vänsterpartiet därför att en tillfällig bankskatt införs. Förslaget innebär att en skatt på 50 procent av bankernas övertvinster införs under perioden 2025–2027 och kan förlängas om den bristande konkurrensen kvarstår.

Vänsterpartiets förslag:

- Ändra SBAB:s uppdrag till att bidra till mångfald, konkurrens och prispress på marknaden för bolån.¹⁴
- Sänk SBAB:s avkastningskrav till femårig statsobligationsränta plus 5 procentenheter.
- Tillsätt en utredning för att se över SBAB:s risk och vad som är ett rimligt långsiktigt avkastningskrav.
- Inför en bankskatt på 50 procent av bankernas övertvinster.¹⁵

6.3 Inför Sverigepriser på el

Sverige har god tillgång till el och har en stadig överproduktion. Vi kan tillgodose det inhemska behovet av el, i de flesta fall med råge. Dagens modell med marginalprissättning på el på en gemensam EU-marknad innebär att det är den dyraste producerade elen som blir prissättande för all el. Den el som är billigast att producera förbrukas först. Priset utgår emellertid från vad det kostar att producera den sista kilowattimme som krävs för att möta efterfrågan, alltså den dyraste kilowattimmen.

Produktionskostnaden varierar kraftigt mellan de olika energislagen. Vind- och vattenkraft har en klart billigare rörlig produktionskostnad än vad kärnkraft har, och dyrast är kol och olja. De höga elpriserna riskerar att bromsa klimatomställningen eftersom viktiga elektrifieringsprocesser fördröjas. Investeringsviljan kan på sikt hotas av de höga priserna, och i takt med att energiprisernas förutsägbarhet försvåras hotas även planerbarheten för den energitunga industrin. För Sverige innebär sålunda den nuvarande elmarknaden ett sårbart system som försvårar klimatomställningen och drabbar de enskilda hushållen hårt.

Vänsterpartiet har föreslagit en prisskyddsmodell som innebär att Sveriges fyra elprisområden kvarstår men separeras från den el som går på export.¹⁶ Den exporterade elen blir i praktiken ett femte elprisområde – ”elprisområde utland” – och inbegriper den el som är tillgänglig för export. Rent praktiskt skulle den nya modellen fungera så att ett pris fastställs för respektive inhemskt elprisområde (så som sker i dag) och ytterligare ett för det utländska elprisområdet. Den stora fördelen är att priset för de inhemska områdena då motsvarar de faktiska behoven; de volymer som är tänkta att användas inom respektive område. Detta innebär betydligt lägre priser för svenska konsumenter samtidigt som exportvolymerna och exportpriserna förblir desamma som i dag.

Vänsterpartiets förslag:

- Inför Sverigepriser på el – separera inhemska priser från exportpriset på el.

¹⁴ <https://www.vansterpartiet.se/nyheter/anvand-statens-bank-for-att-sanka-borantorna/>.

¹⁵ <https://www.vansterpartiet.se/nyheter/beskatta-bankernas-overvinster/>.

¹⁶ <https://www.vansterpartiet.se/sank-elkostnaderna-infor-sverigepriser/>.

6.4 Ta tillbaka kontrollen över elnäten

En stor del av elräkningen är avgiften till det företag som äger elnätet – och den har ökat kraftigt de senaste åren. Samtidigt som elräkningarna har skjutit i höjden har elnätsbolagen passat på att göra enorma vinster på våra pengar. Bakgrunden är att elmarknaden avreglerades 1996, vilket innebär att handeln med el konkurrerades ut och att elnäten numera drivs som reglerade monopol. Som konsekvens höjde de tre största bolagen Eon, Ellevio och Vattenfall under 2012–2022 avgifterna på elnäten dubbelt så mycket som den genomsnittliga prisökningen i samhället. De stora elnätsbolagens vinstmarginaler har legat på uppemot 40 procent, och så mycket som 75 procent har kunnat skickas vidare till ägarbolag.

För att få lägre elpriser har Vänsterpartiet föreslagit ett offentligt ägande av hela elnätet, som lämpligen kan föregås av en beskattning av övervinster.¹⁷ Syftet med en beskattning av övervinster är att göra det mindre attraktivt för vinstdrivande bolag att fortsätta att äga elnätet. Genom att en förköpsrätt införs kan det offentliga ta över de elnätsbolag som då säljs. I maj 2024 presenterades en offentlig utredning om en ny förköpslag, som bl.a. föreslår att staten ska ha förköpsrätt till fast egendom som är viktig för det militära och civila försvaret samt för att bekämpa organiserad brottslighet.¹⁸ Energianläggningar, som elnät, nämns som exempel på sådana objekt. Vänsterpartiet anser att det bör förtydligas att elnäten är avgörande för civilförsvaret och föreslår att kommuner ges förköpsrätt i första hand och staten i andra hand.

Vänsterpartiets förslag:

- Skatt på elnätsföretagens övervinster.¹⁹
- Förköpsrätt för det offentliga.

7 Rusta hushållen i krisen

Till följd av de senaste årens höga inflation har omkring tio års reallöneökning raderats ut. De senaste årens snabba prisökningar på basvaror såsom el, boende, mat och drivmedel gör att fler hushåll får svårt att klara sin grundläggande försörjning.

Över 330 000 fler människor levde i materiell och social fattigdom²⁰ i Sverige 2024 än 2021. Det är en ökning med över 90 procent. För måttet allvarlig materiell och social fattigdom²¹ är ökningen ännu tydligare och uppgår till över 110 procent, vilket motsvarar närmare 170 000 människor (se figur 13 nedan).

¹⁷ https://www.vansterpartiet.se/wp-content/uploads/2024/12/underlag_elnatsforslag_241217.pdf.

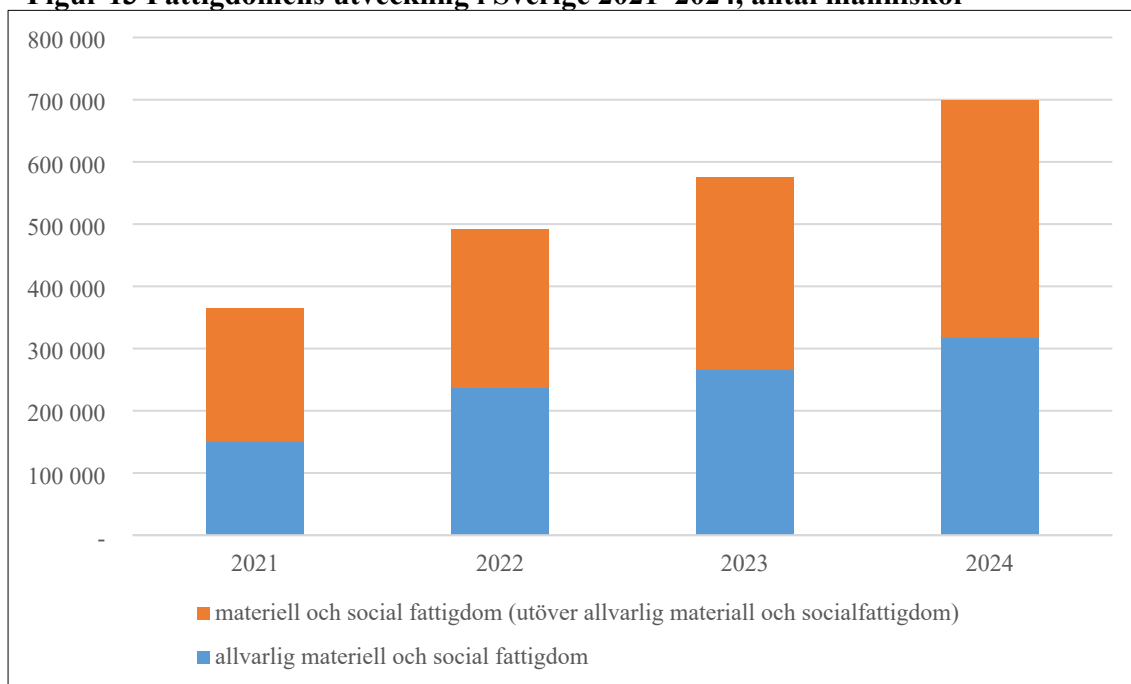
¹⁸ Digitala fastighetsköp & Förköpsrätt vid fastighetstransaktioner (SOU 2024:38).

¹⁹ Vårt förslag gör det möjligt att begära undantag för de bolag som kan visa att de gör betydande investeringar som motiverar högre avgifter.

²⁰ Materiell och social fattigdom är ett fattigdomsmått som används inom EU. För att anses leva i materiell och social fattigdom behöver man uppfylla minst 5 av 13 definierade krav, bl.a. sakna kontantmarginal, ha kommit efter med betalningar, inte ha råd med internet i bostaden, inte ha råd att laga en måltid med kött, kyckling, fisk eller vegetariskt alternativ varannan dag, inte ha råd med två par skor, inkl. vinterskor, och inte ha råd med nya kläder. SCB (2023-06-29), Att mäta fattigdom.

²¹ Uppfylla minst 7 av de 13 definierade krav som nämns ovan.

Figur 13 Fattigdomens utveckling i Sverige 2021–2024, antal människor

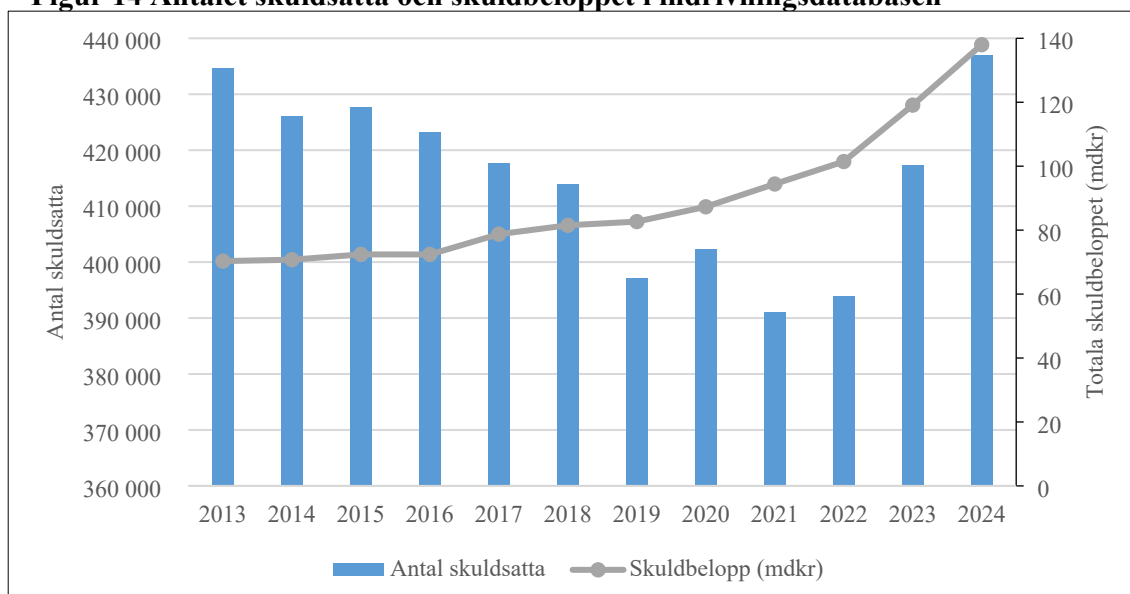

Källa: SCB.

Antalet människor som saknar kontantmarginal ökade med över 22 procent, och över 35 procent fler angav att de hade svårt att få ekonomin att gå ihop 2024 jämfört med 2021. Antalet som inte hade råd att köpa nya kläder eller varje vecka spendera en mindre summa på sig själv fördubblades nästan under perioden.²²

Kronofogden rapporterar fortsatt om dramatiska ökningar av antalet skuldsatta och de samlade skuldbeloppen (se figur 14 nedan). Vidare fortsätter antalet ansökningar om och verkställande av vräkningar att öka. Det gäller även vräkningar där barn är berörda.²³

Figur 14 Antalet skuldsatta och skuldbeloppet i indrivningsdatabasen

Källa: Kronofogden.

²² SCB.se.

²³ Kronofogden.se.

Enligt nya siffror från Swedbank har barnbidragets reala värde inte någon gång under de senaste 50 åren som banken följt hushållens ekonomi varit så lågt som i år. När banken började sina mätningar 1974 täckte barnbidraget 32 procent av en genomsnittlig tio-åringens nödvändiga levnadskostnader (exklusive boendet) – att jämföra med 2025 då det täcker 25 procent. För sju år sedan höjdes barnbidraget till nuvarande nivå (1 250 kronor i månaden). Då räckte det till 36 procent av en genomsnittlig tioåringens nödvändiga levnadskostnader (exklusive boendet). Även underhållsstödet, som ensamstående föräldrar kan få från Försäkringskassan, har minskat med 18 procent i fasta priser sedan den senaste höjningen 2021, enligt Swedbanks beräkningar.²⁴

Den här utvecklingen syns inte bara i statistiken. Hjälporganisationer har under flera år vittnat om hur de har behövt ställa om sina verksamheter för att möta nya grupper och ta ett allt större ansvar när de offentliga skyddsnäten monteras ned. I en undersökning som Rädda Barnen, Röda Korset, Hyresgästföreningen och Majblomman nyligen publicerat framgår att 29 procent av de ensamstående föräldrarna med låga inkomster har haft svårigheter med att äta sig mätta. Det är en ökning med 9 procentenheter jämfört med 2024. 50 procent bland ensamstående föräldrar med låg inkomst uppger att de vid något eller flera tillfällen har haft svårt att ha råd att köpa näringsrik mat. Bland sammanboende föräldrar med låga inkomster är motsvarande siffra 30 procent. 44 procent bland ensamstående föräldrar har behövt låna pengar av en närstående, vän eller bank för att betala grundläggande utgifter som hyra, el och mat. Motsvarande siffra bland sammanboende med låg inkomst är 30 procent.

60 procent av ensamstående föräldrar med låg inkomst oroar sig för sin försörjning de kommande sex månaderna. Motsvarande siffra för sammanboende föräldrar med låg inkomst är 37 procent, medan endast 7 procent i undersökningens kontrollgrupp delar samma oro. 27 procent av ensamstående och 21 procent av sammanboende föräldrar har haft svårigheter att kunna betala räkningar kopplade till sitt boende de senaste 6 månaderna.

I undersökningen beskriver de svarande hur de har svårt att få råd till mat i slutet av månaden och tvingas att avstå från att köpa kläder som barnen behöver eller delta i olika aktiviteter.²⁵

7.1 Regeringen förvärrar för hushållen

Trots den ökade fattigdomen och ekonomiska utsattheten minskade utbetalningen av ekonomiskt bistånd med nästan 900 miljoner kronor i löpande priser mellan 2021 och 2024. Sammantaget har den totala utbetalningen av ekonomiskt bistånd endast ökat med drygt 400 miljoner kronor i löpande priser sedan 1994, med vissa skiftningar i båda riktningarna under perioden. Trots det vill regeringen strama åt rätten till och nivåerna i det ekonomiska biståndet, ofta med udden riktad mot utrikes födda utifrån föreställningen att de lever på bidrag. Sedan 2000 har dock andelen utrikes födda som uppbär ekonomiskt bistånd minskat från drygt 12 procent till 3,6 procent 2023.

Bostadsbidraget är en annan ersättning som riktas till de hushåll som har det allra sämst ställt och som har urholkats kraftigt genom åren. Antalet hushåll som tar emot bostadsbidrag har halverats på 25 år. Sedan regeringen tillträdde med stöd av Sverige-

²⁴ TT (2025-04-16). Barnbidraget på lägsta nivå på 50 år.

²⁵ Rädda Barnen, Röda Korset, Hyresgästföreningen och Majblomman (2025). Barnfamiljers ekonomiska svårigheter 2025.

demokraterna har den skurit ned bostadsbidraget med närmare 700 miljoner kronor, och antalet mottagare har fortsatt att minska. I budgeten för 2025 drev regeringen igenom en nedtrappning av tilläggsbidraget i bostadsbidraget och aviserade att det ska fasas ut. Under mandatperioden prognostiseras de samlade utgifterna för bostadsbidraget minska med över 1 miljard kronor eller nästan 25 procent.²⁶

Regeringen och Sverigedemokraterna har dessutom drivit igenom höjda kostnader för läkemedel. Det handlar i många fall om läkemedel som är livsnödvändiga eller avgörande för människors tillvaro. Den som har små eller inga marginaler kommer att tvingas att välja mellan att ta sin medicin eller skära ned på något annat som är nödvändigt för att få livet att fungera.

I stället har den sittande regeringen med stöd av Sverigedemokraterna prioriterat skattesänkningar för de allra rikaste. I budgeten för 2025 sänkte regeringen skatten med över 33 miljarder kronor. En satsning som framför allt gynnade dem med högst inkomster. SVT avslöjade nyligen att regeringen och Sverigedemokraterna förhandlat om att i vårändringsbudgeten avsätta resurser för att betala ut ett extra barnbidrag men att Sverigedemokraterna sagt nej till det. Uppgiften bekräftas av en SD-källa som menar att partiet inte vill ge pengar till ”migranter”. Sverigedemokraternas hat mot människor som är födda utanför Sverige är alltså så starkt att partiet inte vill hjälpa barnfamiljer i ekonomisk utsatthet eftersom det också skulle innebära att utrikes födda skulle få mer pengar.

7.2 Vänsterpartiets stöd till de mest utsatta hushållen

Med Vänsterpartiets politik hade de mest utsatta hushållen stått betydligt bättre rustade i dagens ekonomiskt tuffa tider. I budgeten för 2025 föreslog vi en höjd och stärkt a-kassa, kraftiga höjningar och förstärkningar av sjukförsäkringen och bostadsbidraget samt ett höjt och indexerat barnbidrag. Vi har också föreslagit sänkta taxor i kollektivtrafiken, lägre barnomsorgsavgifter för hushåll med låga inkomster och avskaffat karensavdrag. Sammantaget hade en tvåbarnsfamilj där föräldrarna är kommunalarbetare, varav en är sjukskriven, fått omkring 6 430 kronor mer per månad som en direkt konsekvens av vår politik. Utöver det hade våra förslag om att reglera bank-, livsmedels- och elmarknaderna lett till ytterligare sänkta utgifter för svenska hushåll.

En vårändringsbudget tillåter inte lika omfattande satsningar som höstbudgeten eftersom statens intäkter inte kan justeras på samma sätt genom skatteändringar. Vänsterpartiet anser att regeringen bör prioritera de mest utsatta barnfamiljerna i det nuvarande läget. Därför bör regeringen betala ut extra barnbidrag under juni och juli så att Sveriges barnfamiljer ska få en bättre sommar. För de mest utsatta barnhushållen är sommaren extra ekonomiskt krävande eftersom barnen inte får mat i skolan och pengarna inte räcker till semesteraktiviteter.

Regeringen bör också förlänga och höja tilläggsbidraget i bostadsbidraget till 40 procent av det preliminära bidraget och betala ut extra bostadsbidrag under juni och juli. Samtidigt måste regeringen snarast ta tag i att reformera bostadsbidraget och införa månadsavstämning så att färre blir återbetalningsskyldiga.

De sämst ställda pensionärerna och personer som uppbär sjuk- eller aktivitetsersättning har också en mycket ansträngd ekonomi. Vänsterpartiet föreslår därför en

²⁶ Budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1).

höjning av bostadstillägget för ålderspensionärer och personer med sjuk- eller aktivitetsersättning. Vi vill höja bostadskostnadstaket under perioden juli till december 2025 med 20 procent, vilket motsvarar 1 500 kronor per månad. Det betyder att maxbeloppet höjs med 1 050 kronor på månad. Den totala kostnaden för förslagen uppgår till omkring 7,4 miljarder kronor.

Vänsterpartiets förslag:

- Betala ut extra barnbidrag (1 250 kronor per månad, totalt 2 500 kronor) i juni och juli (kostnad: 4,8 miljarder kronor).
- Förläng och höj tilläggsbidraget i bostadsbidraget till 40 procent av det preliminära bidraget, maximalt 2 100 kronor mer per månad (kostnad: 650 miljoner kronor).
- Betala ut extra bostadsbidrag i juni och juli, maximalt 7 300 kronor per månad, totalt 14 600 kronor (kostnad: 365 miljoner kronor).
- Inför månadsavstämning så att färre blir återbetalningsskyldiga.
- Höj bostadstillägget för ålderspensionärer och i sjuk- och aktivitetsersättningen under andra halvan av 2025, maximalt 1 050 kronor per månad (kostnad: 1,6 miljarder kronor).²⁷

8 Ett robust samhälle för ett starkt totalförsvar

Sverige och världen står i dag inför större utmaningar än på länge, och vi befinner oss i ett i många avseenden nytt säkerhetspolitiskt läge. Den säkerhetspolitiska situationen i Europa har förändrats och försämrats. Vi ser växande motsättningar, militär upprustning och ökad konfrontation på vår kontinent och i vårt närområde. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, Donald Trumps presidentskap i USA och Sveriges medlemskap i Nato är faktorer som spelar in. Vänsterpartiet ser ett stort behov av att stärka totalförsvaret. Det är nödvändigt för att skapa ett trovärdigt svenskt försvar och ett robust samhälle som kan stå emot kriser och konflikter.

Den svenska försvarsförmågan behöver snabbt förstärkas. Det innebär stora satsningar på både militärt och civilt försvar och en försvarsmakt med goda villkor och löner för personalen, men också ett bredare fokus på samhällets funktionalitet. En central del av det säkerhetspolitiska arbetet är att göra samhället mer jämlikt och stärka samhällets bottenplatta – välfärden. Samtidigt behövs omfattande investeringar i infrastruktur, elförsörjning och klimatåtgärder. Investeringar som måste göras i fredstid för att kunna fungera vid stora kriser.

När samhällets orättvisor och klassklyftorna ökar skapas en mer gynnsam grogrund för grov kriminalitet, särskilt i de fattigaste områdena. Välfärden och de skyddsnät som ska finnas runt barn som ligger i riskzonen för att hamna i gängens klor har monterats ned. Resultatet av det ser vi nu. Det är ett svek och ett samhällsmisslyckande. För att få ned brottsligheten går det inte bara att vara hård mot de kriminella; det gäller att vara smartare än de kriminella. Vissa straff kan behöva höjas, men mycket mer fokus måste riktas mot att förhindra rekryteringen av nya barn till gängkriminalitet.

²⁷ Beräkningen av statens kostnader för förslaget utgår ifrån att samtliga mottagare av bostadstillägget har en bostadskostnad som överstiger det nya taket på 9 000 kr/mån. Kostnaden är därmed sannolikt en överskattning.

Svensk välfärd är naturligtvis i första hand till för att tillgodose civila behov under normala omständigheter. Men det handlar också om att bygga Sverige starkt i händelse av en kris och konflikt. Ett robust samhälle i normalläge och fredstid är grunden för detta. Det bygger på att alla invånare får den välfärd, den hjälp och det stöd som de behöver. Det betyder att alla ska ha en trygg bostad, att förskola och äldreomsorg ska ge våra yngsta och äldsta en trygg och givande vardag och att alla ska känna sig säkra såväl på gator och torg som i det egna hemmet. Personalbrist, dåliga arbetsvillkor och bristande kompetensförsörjning i delar av den offentliga sektorn är problem som måste åtgärdas för en fungerande verksamhet på både kort och lång sikt.

Att rusta Sverige för kris och konflikt handlar om såväl att ha en beredskap för militära hot och hybridhot som att möta effekterna av klimatförändringen och risken för långvariga leveransuppehåll i fråga om el och livsmedel och andra civila svårigheter. Ett återuppbyggande av totalförsvaret, med alla de ekonomiska och personella resurser som det kräver, handlar i högsta grad om att rusta välfärden, att ta tillbaka kontrollen över vår infrastruktur och att bygga ut järnvägen.

Dessutom krävs klimatanpassning i en rad samhällsviktiga verksamheter. Det handlar om behov motsvarande miljardtals kronor under de kommande åren. Samhällets motståndskraft är helt avhängig hur väl vi klarar den utmaningen. Uteblivna investeringar har en direkt påverkan på hela totalförsvarets förmåga att genomföra sitt uppdrag – att skydda och försvara Sverige.

Infrastrukturen och transporter är avgörande för att det svenska totalförsvaret ska fungera, precis som det är viktigt för att hela det civila samhället ska fungera varje dag. Sverige har tyvärr i dag starkt eftersatta investeringar i infrastrukturen. Det rör sig bl.a. om investeringar i alla former av transportinfrastruktur, inte minst järnväg. Sverige har i fredstid fler tågförseningar än vad Ukraina har i krigstid.

Det svenska Natomedlemskapet ställer dessutom nya krav på svensk infrastruktur, inte minst på järnvägssystemet. En rapport från Stockholms Handelskammare och konsultbolaget WSP uppskattar Natorelaterade investeringar i svensk transportinfrastruktur till 111 miljarder kronor, varav 92 miljarder kronor i järnvägen. Det är utöver de satsningar som redan är inkluderade i den nationella planen för investeringar i transportinfrastrukturen.²⁸

I Vänsterpartiets budgetmotion för 2025 (mot. 2024/25:1924) föreslår vi en rad åtgärder som skulle stärka Sveriges totalförsvär. Det handlar både om att investera i samhällskritisk infrastruktur och om att stärka kommuner och regioner för att t.ex. kunna bibehålla personaltäthet. I motionen återfinns satsningar på kommuner och regioner på drygt 33 miljarder kronor. Dessutom satsar vi drygt 4 miljarder kronor på starkt elöverföringskapacitet och ett hållbart energisystem samt 19 miljarder kronor på hållbara transporter och åtgärdande av underhållsskulden för järnvägen.

Vänsterpartiet vill se ett omfattande klimatinvesteringspaket på över 700 miljarder kronor som sträcker sig över tio år. Där ingår t.ex. investeringar på 490 miljarder kronor i en starkt transportinfrastruktur med fokus på järnvägsutbyggnad och 100 miljarder kronor i ett robust elnät och förnybar elproduktion.

²⁸ Stockholms Handelskammare (2024). Den nya Natoekonomin – kraftigt ökade krav på vägar och järnvägar.

9 Bygg Sverige starkt

9.1 Behov av omfattande investeringar i kommunal och regional infrastruktur

Sveriges kommuner och regioner står inför stora investeringsbehov. Regeringens egen myndighet för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser – Tillväxtanalys – skriver i sitt remissvar till regeringens förslag om tillfälligt höjd subventionsgrad för rotavdraget att det är ett förhållandevis dyrt förslag med oklara effekter. Myndigheten menar att för att stimulera byggsektorn hade det sannolikt varit effektivare med renovering av offentligt ägda lokaler.²⁹ Detta skulle i princip kunna vara samma typ av renoveringar som ger en individ rätt till rotavdrag och använder samma typ av arbetskraft – med skillnaden att det har ett samhällsekonomiskt motiv.

Många offentliga byggnader har liksom vatten- och avloppsledningar runtom i landet nått slutet på sin tekniska livslängd. Enligt branschorganisationen Svenskt Vatten har va-branschen ett årligt investeringsbehov på minst 31 miljarder kronor fram till 2040.³⁰ Det riskerar i sin tur att leda till mångdubblade va-avgifter för hushåll och företag. Det krävs också satsningar på klimatanpassningar och ett omfattande underhåll av t.ex. gator, broar och belysning. Den underhålls- och investeringsskuld vi nu står inför kommer att få stora effekter på samhällets funktionalitet om den inte möts med långsiktiga åtgärder som påbörjas här och nu.

I Sverige finns drygt 64 000 skyddsrum för att skydda befolkningen i händelse av krig. Det är fastighetsägarnas ansvar att se till att skyddsrummen svarar upp mot de krav som ställs, vilket innebär att ett stort ekonomiskt ansvar landar på kommunerna. Under 2025 satsas 100 miljoner kronor via Myndigheten för samhällsskydd och beredskap på att kontrollera, utföra tillsyn och rusta upp skyddsrum.³¹ Utslaget på samtliga skyddsrum blir det ca 1 600 kronor styck, vilket inte räcker till mycket mer än den nödvändiga skyltningen.

Vi beräknar att de akuta behoven bara vad gäller vatten och avlopp, klimatanpassning och underhåll av gator, broar och belysning når upp emot 20 miljarder kronor redan i år. Det krävs med andra ord rejäla tillskott till kommuner och regioner för att de ska kunna klara av sina grundläggande uppgifter, inte minst vad gäller civil beredskap.

Förra året gick mer än 2 000 byggföretag i konkurs – den högsta nivån på 30 år.³² Arbetslösheten i Byggnads a-kassa låg i februari 2025 på rekordhöga 10,7 procent.³³ Det är dessutom den bransch som har flest varsel. Under januari–mars 2025 varslades 2 588 personer.³⁴ Sverige behöver en ny bostadspolitik med betydligt högre ambitioner än vad som varit fallet de senaste decennierna och inte minst sedan den sittande regeringen tillträdde.

Vänsterpartiet föreslår en satsning på s.k. beredskapsjobb i lågkonjunkturen. Vår modell för beredskapsjobb består av två delar. Dels står staten för hälften av investeringskostnaden för planerade projekt i kommuner och regioner som påbörjas

²⁹ Tillväxtanalys (2025). Remiss – Förslag om tillfälligt höjd subventionsgrad för rotavdraget.

³⁰ Svenskt Vatten (2024). *Omvärldsutblick mot 2035*.

³¹ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, mars 2025.

³² SVT, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (2024).

³³ Svenska Byggnadsarbetareförbundet, mars 2025.

³⁴ Arbetsförmedlingen, månadsöversikt mars 2025.

under 2025, dels bidrar staten genom en arbetsmarknadspolitisk åtgärd med statligt anställningsstöd.

Projekten ska bidra till att stärka samhällets robusthet och resiliens. Det kan t.ex. handla om att bygga ut och förstärka infrastruktur, rusta va-system, renovera skyddsrum eller stärka energisystemet eller annan samhällskritisk verksamhet. Det handlar också om att möjliggöra för kommuner och regioner att bygga ut och bibehålla vårdinfrastruktur, dvs. den infrastruktur som utgörs av sjukhusfastigheter och andra typer av vårdbyggnader tillsammans med teknik och utrustning. Där ingår också transporter som ambulanser, sjuktransporter, luftburen ambulanssjukvård och liknande (se vidare avsnitt 9.2). För att projektet ska omfattas krävs att verksamheten ska ägas och drivas i offentlig regi.

Modellen innebär också ett anställningsstöd inom de aktuella projekten, där staten tar 80 procent av kostnaderna. Villkoret för detta ska vara 100 dagar i arbetslöshet och en utbildning inom bygg och anläggning eller motsvarande kvalifikationer. Befinner man sig i arbetslöshet har man företräde till anställning. Givetvis ska de i likhet med andra subventionerade anställningar ha fulla rättigheter och lön som andra anställda. Vi avsätter 4 miljarder kronor under 2025 med intentionen att skala upp modellen under kommande år.

Vänsterpartiets förslag:

- Investera 4 miljarder kronor 2025 för en modell med beredskapsjobb, varav 1 miljard kronor öronmärks för att bygga ut och bibehålla vårdinfrastruktur.

9.2 Valfärden är samhällets bottenplatta

Sverige lider av en underfinansierad hälso- och sjukvård som inte förmår att möta de behov som finns och som kommer att finnas framöver. En ojämlik vård över landet, brist på vårdplatser i regionerna, brist på legitimerad personal och otillräckliga arbetsvillkor är några av problemen.

En underbemannad sjukvård som inte klarar av sitt uppdrag i fredstid kommer inte att kunna växla upp om behovet plötsligt ökar i en kris eller konflikt. Socialstyrelsen slog 2023 fast att det rådde brist på vårdplatser i alla regioner utom en.³⁵ Det leder bl.a. till överbeläggningar, långa väntetider, bristande patientsäkerhet och försämrad arbetsmiljö. Antalet vårdplatser i Sverige har minskat över tid och täcker i dagsläget inte behovet.³⁶

Sveriges kommuner och regioner har haft ett antal tuffa år. Stigande kostnader för varor, tjänster och inte minst avtalspensioner har satt hård press på framför allt regionernas ekonomi. När sedan regeringen valt att inte skjuta till de medel som behövs för att täcka kostnadsökningarna har många regioner tvingats till nedskärningar inom sjukvården. Även om kommunsektorns ekonomi nu stärks beror de förbättrade resultaten till stor del på genomförda besparingar och skattehöjningar.

Stora nedskärningar i verksamheten på bred front i kommuner och regioner har gjort valfärden och verksamheten mycket sårbar. Det finns helt enkelt inte resurser, varken ekonomiskt eller personellt, för att bedriva en tillräckligt bra verksamhet ens under normala förhållanden. På samma sätt har stora privatiseringar och utförsäljningar av offentlig verksamhet gjort att många kommuner inte har rådighet över den

³⁵ Socialstyrelsen (2023). Riktvärden för beläggningsgrad och vårdplatser.

³⁶ Socialstyrelsen (2024). Plats för vård.

samhällsviktiga verksamheten inom kommunens gränser, något som gör att verksamheten blir svår att samordna och styra i kriser.

De hårt pressade regionerna och kommunerna står dessutom inför fortsatt stora utmaningar med en ökande pensionsskuld, höga livsmedels- och energipriser och en åldrande befolkning. Det är nu viktigt att kommuner och regioner tillförs de medel som de behöver för att bygga upp sina verksamheter igen och för att kunna bedriva en god verksamhet. Det handlar ytterst om samhällets funktionalitet och är helt nödvändigt för ett fungerande civilt försvar. Oavsett vilka kriser vi ställs inför kommer sjukvården att vara viktig, och i en allvarlig konflikt är såklart fungerande sjukvård helt centralt.

Mellan 1994 och 2024 minskade antalet akutsjukhus från 90 till 57 stycken.^{37, 38} Det innebär en minskning på ca 37 procent under 30 år. Antalet intensivvårdsplatser har minskat med 5 procent sedan före coronapandemin och är nu bland de lägsta i Europa.³⁹

Försvarsberedningen ansåg i sin rapport Kraftsamling att det finns behov av särskilda beredskapssjukhus och vidare att regionerna ska ha möjlighet att vid krig dubblera antalet fysiska vårdplatser jämfört med fredstid.⁴⁰

För Vänsterpartiet är det självklart att det ska finnas akutsjukhus och intensivvårdsplatser tillgängliga för hela befolkningen. I de fall där regionerna själva inte klarar av det ansvaret måste staten ta ett större ansvar. Det innebär bl.a. att nedläggningen av akutsjukvård vid sjukhuset i Sollefteå måste stoppas. Sjukhuset är av stor betydelse för regionens invånare och kan dessutom fylla en viktig roll som beredskapssjukhus.^{41, 42} Sollefteå kommun har föreslagit att stat och kommun gemensamt ska åta sig att finansiera de medel som saknas.^{43, 44}

I de fall det är långa avstånd till akutsjukvård måste tillgången till snabbast möjliga ambulanssjukvård garanteras. Det kan t.ex. handla om att utöka antalet ambulanser eller bygga ut den luftburna ambulanssjukvården.

Vänsterpartiet vill se en statlig satsning för att bygga ut och bibehålla vårdinfrastruktur genom den modell med beredskapsjobb som beskrivs ovan.

Vänsterpartiets förslag:

- Stoppa nedläggningen av akutsjukvård vid Sollefteå sjukhus genom en samfinansiering där stat och kommun bidrar med 23 miljoner kronor var.

³⁷ Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (2018). *En akut bild av Sverige, kartläggning av akutsjukvårdens organisation och arbetsfördelning*.

³⁸ Läkartidningen (2024-09-27). Nedläggningar av akutsjukhus tycks åter vara aktuella i Sverige.

³⁹ Dagens nyheter (2024-03-15). Iva-platserna måste bli 30 procent fler – det kräver att personalflykten stoppas.

⁴⁰ Försvarsberedningen (2023). *Kraftsamling – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret. Ds 2023:34*.

⁴¹ Sollefteå kommun, Sollefteå sjukhus, Beredskap med modern infrastruktur i ett strategiskt läge (2025).

⁴² Ramboll, Sollefteå sjukhus: En nyckelspelare i Sveriges totalförsvaret och medlemskapet i Nato (2025).

⁴³ Sollefteå kommun: Erbjudande till staten: Utveckling av Sollefteå sjukhus till ett nationellt beredskapssjukhus (2025).

⁴⁴ <https://www.sollefte.se/Kommun--politik/kommun--politik-nyheter/kommun--politik/2025-03-17-solleftea-kommun-vander-sig-till-staten-for-att-sakra-akutvard-och-totalforsvar>.

9.3 Kunskapslyft ur krisen

Regeringen föreslår satsningar på yrkesvux och yrkeshögskolan i sin vårbudget.⁴⁵ Det är bra och viktigt nu när arbetslösheten är hög och har ökat. Behovet av yrkesutbildade är dessutom stort; det saknas exempelvis undersköterskor, elektriker och industriarbetare.

Ur ett långsiktigt tillväxtperspektiv framstår utbildningssatsningar som en betydligt effektivare åtgärd än regeringens förslag om att utöka rotavdraget. Rätt utformade kan insatser inom vuxenutbildningen tillsammans med arbetsmarknadspolitiken också vara en effektiv konjunkturåtgärd. Det kan vara åtgärder som tillfälligt ökar arbetslösa incitament till utbildning mot ett bristyrke. Tillfälliga och riktade förstärkningar av studiemedel är en sådan möjlighet.

För 50 år sedan vilade vuxenutbildningen på frivilliga initiativ från såväl offentliga som privata huvudmän i form av folkbildning, korrespondenskurser, aftonskolor och liknande. Med det kommunala ansvaret har tillgängligheten ökat och rätten till kunskap stärkts. Det har bidragit till en höjd utbildningsnivå och till att rekryteringen till högskolan har breddats. Alla vuxna som inte har tillräckliga kunskaper ska ha rätten att få detta tillgodosett inom den **kommunala vuxenutbildningen**. För många människor har vuxenutbildningen inneburit en andra chans när tidigare skolformer har misslyckats. För andra har den inneburit en chans till yrkesväxling.

Ökad arbetsdelning och specialisering inom arbetslivet har gjort att gymnasieskolan inte fullt ut kan tillgodose behoven av utbildad arbetskraft. Yrkesutbildning kommer att ske efter gymnasieskolan i allt större utsträckning. Den **eftergymnasiala yrkesutbildningen** har med införandet av en yrkeshögskola börjat få något fastare former och en tydligare struktur. Tanken bakom yrkeshögskolans utbildningar är att de ska finnas när och där de behövs. Det innebär att innehållet i och inriktningen på utbildningarna varierar och att nya utbildningar inom yrkeshögskolan startar och gamla läggs ned allteftersom behovet förändras.

I många branscher som har brist på arbetskraft råder det också stor obalans mellan könen. Det syns exempelvis genom kvinnodominansen i skolan och vården och mansdominansen inom byggsektorn. Faktum är att denna uppdelning startar redan vid valet av gymnasieutbildning. Det är betydligt fler flickor som väljer att studera på samhällsvetenskapsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet, medan pojkarna dominerar på teknikprogrammet och fordons- och transportprogrammet. En grupp forskare vid institutionen för psykologi vid Lunds universitet har tittat på varför det ser ut som det gör i Sverige, och de kunde framför allt konstatera att flickorna hade sämre självförtroende angående sina förmågor och sin tekniska kompetens, vilket påverkade deras studieval. Pojkarna hade inga problem med självförtroendet men var mer drivna av statusen på sitt framtida yrke. Sammantaget visade också undersökningen att elever av sociala skäl väljer bort utbildningar som traditionellt domineras av det motsatta könet. Detta visar på att det finns mycket att göra när det kommer till jämställdhet i den svenska skolan. Bristerna i studie- och yrkesvägledningen får i dag direkta konsekvenser för möjligheten att rekrytera ny personal till arbetsmarknaden, vilket har uppmärksamats av både Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och Västsvenska Handelskammaren. Enligt en undersökning från Svenskt näringsliv från 2025 har sju av tio företag svårt att hitta yrkesutbildad arbetskraft. Det vittnar om att det som behövs

⁴⁵ Statligt stöd till kommunal vuxenutbildning ökas med 200 miljoner kronor och till yrkeshögskoleutbildning med 320 miljoner kronor. Studiemedel utökas med 188 miljoner kronor. Satsningen uppgår sammantaget till 709 miljoner kronor.

inte bara är fler utbildningsplatser utan även studie- och yrkesvägledning som kan hjälpa den som kan tänka sig att studera att hitta rätt utbildningar som leder till arbete.

För Vänsterpartiet är det viktigt att alla elever får möjlighet att leva upp till sin fulla potential, oavsett kön. Därför måste alla elever få möjlighet att göra välinformerade val till gymnasiet. Eleverna behöver få tid och möjlighet att möta kompetenta studie- vägledare som kan få eleverna att tänka i nya banor. Vänsterpartiets utbildningssatsning innebär sammanlagt en kostnad på 750 miljoner kronor, utöver regeringens.

Vänsterpartiets förslag:

- Dubblera regeringens utbildningssatsning för att möta det behov som finns av möjlighet till omställning när arbetslösheten nu ökar.
- 40 miljoner kronor för ökad tillgång till studie- och yrkesvägledning inom komvux.

10 Förslag på budgetåtgärder för 2025

Vänsterpartiets föreslagna ändringar i budgeten 2025 uppgår till 12,2 miljarder kronor (se tabell 2). Utöver nedanstående reformer kräver Vänsterpartiet att löpande utgifter till försvarsuppbyggnad ska finansieras och påtalar att skattesänkningar aldrig får lånefinansieras. Därför föreslår vi en försvarsskatt på kapital och de högsta inkomsterna för att finansiera de ökande löpande kostnaderna inom försvaret. En eventuell lånefinansiering av försvaret måste förhandlas mellan partierna och bör då omfatta viktiga investeringar i totalförsvaret, såsom i järnväg och elnät.

Vänsterpartiet menar även att regeringen bör dra tillbaka det ansvarslösa förslaget om kärnkraftsfinansiering och i stället gå vidare med en ny energiöverenskommelse som innehåller samtliga kraftslag.

I denna motion lyfter Vänsterpartiet även en rad förslag för att reglera den illa fungerande mat-, bank- och elmarknaden. Vänsterpartiet anser att vi tillsammans måste agera för att stoppa rånet av hushållen.

Tabell 2 Budgetförslag för innevarande år

Miljoner kronor

Förslag	Kostnad
Extra barnbidrag i juni och juli	4 800
Förläng och höj tilläggsbidraget i bostadsbidraget	650
Extra bostadsbidrag i juni och juli	365
Höj bostadstillägget för pensionärer och i sjuk- och aktivitetsersättningen	1 600
Beredskapsjobb	4 000
Vuxenutbildning och studievägledning	750
Stoppa nedläggningen av akutsjukvård vid Sollefteå sjukhus	23
Totalt	12 188

Nooshi Dadgostar (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Tony Haddou (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

Isabell Mixter (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)

Ida Gabrielsson (V)